

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2011. gada 12. oktobrī*

Lieta T-41/05

Alliance One International, Inc., iepriekš — *Dimon Inc.*, Danvila [*Danville*], Virdžīnija [*Virginie*] (Amerikas Savienotās Valstis), ko sākotnēji pārstāvēja L. Bergkamps [*L. Bergkamp*], H. Cogels [*H. Cogels*], J. Donts [*J. Dhont*], M. Maraņona Hermoso [*M. Maraňon Hermoso*] un A. Emčs [*A. Emch*], pēc tam M. Odrisola Alens [*M. Odrizola Alén*], H. Folgvera Krespo [*J. Folguera Crespo*], P. Vidals Martiness [*P. Vidal Martínez*], M. Barantess Diazs [*M. Barrantes Diaz*] un A. Hoao Vide [*A. João Vide*], advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja E. Žipini Furnjē [*É. Gippini Fournier*] un F. Amato [*F. Amato*], pēc tam Žipini Furnjē, N. Kāns [*N. Khan*] un Dž. Burke [*J. Bourke*], pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību daļēji atcelt Komisijas 2004. gada 20. oktobra Lēmumu C(2004) 4030, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. panta 1. punktu (lieta COMP/C.38.238/B.2 — Jēltabaka — Spānija), kā arī par prasību samazināt naudas sodu, kas šajā lēmumā noteikts prasītājam.

* Tiesvedības valoda — angļu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs O. Cūcs [*O. Czućz*], tiesneši I. Labucka un K. O’Higinss [*K. O’Higgins*] (referents),

sekretāre K. Kanca [*C. Kantza*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 17. jūnija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1. Prasītāja un administratīvais process

- ¹ Prasītāja, *Dimon Inc.*, tagad — *Alliance One International, Inc.*, ir ASV sabiedrība, kas reģistrēta Virdžīnijā (Amerikas Savienotās Valstis). Tā ir mātesabiedrība uzņēmumu grupai, kas ietver apmēram simts sabiedrības, kas darbojas tabakas nozarē (turpmāk tekstā “*Dimon* uzņēmumu grupa”). Tās galvenā darbība ir pārstrādātas tabakas piegāde cigarešu ražotājiem. Šim mērķim tā iegādājas pārstrādātu tabaku citu starpā no *Agroexpansión, SA*.

- 2 *Agroexpansión* ir viens no četriem jēltabakas pirmapstrādes uzņēmumiem Spānijā (turpmāk tekstā — “pārstrādātāji”).
- 3 Pārējie trīs pārstrādātāji ir šādi: *Compañía española de tabaco en rama, SA* (turpmāk tekstā — “*Cetarsa*”), *Tabacos Españoles, SL* (turpmāk tekstā — “*Taes*”) un *World Wide Tobacco España, SA* (turpmāk tekstā — “*WWTE*”).
- 4 Sākotnēji *Agroexpansión* bija ģimenes uzņēmums. To 1988. gadā izveidoja B., kurš bija tās direktors līdz 2004. gada beigām. No 1994. līdz 1997. gadam tās kapitāldaļas vienādās daļās piederēja B. laulātajai un Spānijas sabiedrībai *WW Marpetrol, SA*.
- 5 1997. gada 18. novembrī *Intabex Netherlands BV* (turpmāk tekstā — “*Intabex*”) ieguva visas *Agroexpansión* kapitāldaļas. *Intabex* tādējādi kļuva par uzņēmumu grupas *Intabex*, ko 1997. gada aprīlī bija ieguvusi prasītāja, daļu.
- 6 2011. gada 3. un 4. oktobrī Eiropas Kopienu Komisija, kuras rīcībā bija informācija, ka Spānijas jēltabakas pārstrādātāji un ražotāji esot pārkāpuši EKL 81. panta noteikumus, veica pārbaudes saskaņā ar Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17 — Pirmā Regula par [EKL 81.] un [EKL 82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), 14. pantu triju šo pārstrādātāju, proti, *Agroexpansión*, *Cetarsa* un *WWTE*, kā arī *Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco* (turpmāk tekstā — “*Anetab*”) telpās.
- 7 Komisija 2001. gada 3. oktobrī veica pārbaudes arī *Maison des métiers du tabac* un Eiropas Tabakas pārstrādātāju federācijas telpās, kā arī *Federación nacional de cultivadores de tabaco* (turpmāk tekstā — “*FNCT*”) telpās 2001. gada 5. oktobrī.

- 8 Ar 2002. gada 16. janvāra vēstuli pārstrādātāji un *Anetab*, atsaucoties uz Komisijas paziņojumu par naudas sodu neuzlikšanu vai to apmēra samazināšanu lietās par aizliegtām vienošanām (OV 1996, C 207, 4. lpp.; turpmāk tekstā — “paziņojums par sadarbību”), darīja Komisijai zināmu savu vēlmi sadarboties.
- 9 Ar 2002. gada 21. janvāra vēstuli tie nosūtīja Komisijai noteiktu informāciju.
- 10 *Agroexpansión*, *Cetarsa* un *WWTE* ar 2002. gada 15. februāra vēstulēm un *Taes* ar 2002. gada 18. februāra vēstuli Komisijai sniedza noteiktu papildu informāciju.
- 11 Pēc tam, pamatojoties uz Regulas Nr. 17 11. pantu, Komisija nosūtīja vairākus informācijas pieprasījumus pārstrādātājiem, *Anetab* un *FNCT*. Tā lūdza informāciju arī no Spānijas Lauksaimniecības, zvejas un pārtikas ministrijas par Spānijas tiesisko regulējumu lauksaimniecības preču jomā.
- 12 2003. gada 11. decembrī Komisija uzsāka procedūru, kas ir šīs lietas pamatā, un pieņēma paziņojumu par iebildumiem, ko tā adresēja 20 uzņēmumiem vai asociācijām, tostarp pārstrādātājiem, prasītājam, *Intabex*, *Anetab*, *FNCT* un *Deltafina SpA*. *Deltafina* ir Itālijas sabiedrība, kuras galvenā darbība ir jēltabakas pirmapstrāde un pārstrādātās tabakas tirdzniecība. Tā pieder tai pašai uzņēmumu grupai, kurai pieder *Taes*, proti, tai, kuru vada ASV sabiedrība *Universal Corp*.
- 13 Attiecīgajiem uzņēmumiem un asociācijām bija piekļuve Komisijas izmeklēšanas lietas materiāliem CD-ROM kopijas veidā, kas tiem tika nosūtīta, un tie nosūtīja rakstveida apsvērumus, atbildot uz Komisijas norādītajiem iebildumiem.

- 14 2004. gada 29. martā notika uzklaušīšana.
- 15 Pēc konsultācijām ar Konkurences ierobežojumu un monopoluzņēmumu padomdevēju komiteju un ņemot vērā uzklaušīšanas amatpersonas galīgo ziņojumu, 2004. gada 20. oktobrī Komisija pieņēma lēmumu C(2004) 4030, galīgā redakcija, saistībā ar [EKL] 81. panta 1. punktā izklāstīto procesu [par procedūru saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu] (lieta COMP/C.38.238/B.2 — Jēltabaka — Spānija) (turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”), kura kopsavilkums publicēts 2007. gada 19. aprīļa *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV L 102, 14. lpp.).

2. Apstrīdētais lēmums

- 16 Apstrīdētais lēmums attiecas uz divām noslēgtām un Spānijas jēltabakas tirgū īstenotām horizontālām aizliegtām vienošanām.
- 17 Pirmās aizliegtās vienošanās, kurā piedalījās pārstrādātāji un *Deltafina*, priekšmets bija katru gadu laikposmā no 1996. līdz 2001. gadam noteikt (maksimālās) vidējās piegādes cenas visiem jēltabakas veidiem un savstarpēji sadalīt visus jebkuras šķirnes jēltabakas daudzumus, ko katrs pārstrādātājs var iegādāties no ražotājiem (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 74.–76. un 276. apsvērumu). No 1999. līdz 2001. gadam pārstrādātāji un *Deltafina* arī savstarpēji vienojās par cenu robežām katrai jēltabakas šķirnei pēc kvalitātes, kā tas norādīts “audzēšanas līgumu” pielikumos ietvertajās shēmās, un piemērojamiem “papildnosacījumiem”, proti, vidējām minimālajām cenām katram ražotājam un katrai ražotāju grupai (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 77.–83. un 276. apsvērumu).
- 18 Iepriekš 17. punktā aprakstītā aizliegtā vienošanās turpmāk tiks saukta par “pārstrādātāju aizliegto vienošanos”.

- 19 Apstrīdētājā lēmumā norādītā otrā aizliegtā vienošanās attiecas uz trīs Spānijas lauksaimniecības savienībām, proti, *Asociación agraria de jóvenes agricultores* (turpmāk tekstā — “ASAJA”), *Unión de pequeños agricultores* (turpmāk tekstā — “UPA”) un *Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos* (turpmāk tekstā — “COAG”), kā arī *Confederación de cooperativas agrarias de España* (turpmāk tekstā — “CCAE”). Šis aizliegtās vienošanās mērķis bija katru gadu laikposmā no 1996. līdz 2001. gadam noteikt cenu robežas katrai jēltabakas šķirnei pēc kvalitātes, kā tas norādīts “audzēšanas līgumu” pielikumos ietvertajās shēmās, un piemērojamos “papildnosacījumus” (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 77.–83. un 277. apsvērumu).
- 20 Iepriekš 19. punktā aprakstītā aizliegtā vienošanās turpmāk tiks saukta par “ražotāju pārstāvju aizliegto vienošanos”.
- 21 Apstrīdētājā lēmumā Komisija uzskatīja, ka katra šī aizliegtā vienošanās ir EKL 81. panta 1. punkta vienots un turpināts pārkāpums (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 275.–277. apsvērumu).
- 22 Apstrīdētā lēmuma 1. punktā atbildību par pārstrādātāju aizliegto vienošanos tā piedēvē pārstrādātājiem, *Deltafina*, prasītājam un *WWTE* mātessabiedrībām, proti, *Standard Commercial Corp.* (turpmāk tekstā — “SCC”), *Standard Commercial Tobacco Co., Inc.* (turpmāk tekstā — “SCTC”) un *Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd* (turpmāk tekstā — “TCLT”), un par ražotāju pārstāvju aizliegto vienošanos — *ASAJA*, *UPA*, *COAG* un *CCAE* (turpmāk tekstā visas kopā — “ražotāju pārstāvji”).
- 23 Apstrīdētā lēmuma 2. punktā Komisija uzdeva šiem uzņēmumiem un ražotāju pārstāvjiem nekavējoties izbeigt, ja tie to jau nav izdarījuši, 1. punktā minētos pārkāpumus un atturēties no jebkādas ierobežojošas darbības, kam ir tāds pats vai līdzīgs mērķis vai sekas.

- 24 Apstrīdētā lēmuma 3. punktā Komisija minētajiem uzņēmumiem, kā arī ražotāju pārstāvjiem noteica naudas sodu, uzskatot prasītāju par solidāri atbildīgu par naudas soda, kas noteikts *Agroexpansi3n*, *SCC* un *SCTC* samaksu, un *TCLT* — par solidāri atbildīgu par naudas soda, kas noteikts *WWTE*, samaksu (skat. 67. un 68. punktu tālāk).

3. Apstrīdētā lēmuma adresāti

- 25 Apstrīdētā lēmuma 2.4 punkts ir veltīts jautājumam par adresātiem (apstrīdētā lēmuma 357.–400. apsvērumš).
- 26 Vispirms Komisija tajā norāda, ka ir konstatēts, ka pārstrādātāji un *Deltafina* ir tieši piedalījušies pārstrādātāju aizliegtajā vienošanās un ražotāju pārstāvji — ražotāju pārstāvju aizliegtajā vienošanās, kādēļ katram no šiem uzņēmumiem un asociācijām “tiek prasīts uzņemties atbildību par pārkāpumu un tādējādi [tie] ir [apstrīdētā lēmuma] adresāti” (apstrīdētā lēmuma 357. un 358. apsvērumš). Šī lēmuma 359.–369. apsvērumā tā konkrētāk novērtēja *Deltafina* lomu pārstrādātāju aizliegtajā vienošanās.
- 27 Pēc tam Komisija pārbaudīja jautājumu par mātessabiedrības vainojamību meitas-sabiedrības prettiesiskā rīcībā, norādot, ka šajā lietā tā iespējama trijos gadījumos — *Agroexpansi3n*, *WWTE* un *Taes* gadījumā (apstrīdētā lēmuma 370.–400. apsvērumš).
- 28 Šajā ziņā, pirmkārt, Komisija atgādina principus, kuri, pēc tās domām, ir piemērojami šajā jautājumā (apstrīdētā lēmuma 371.–374. apsvērumš).

29 Konkrētāk, tā izklāstīja:

- lai noteiktu, vai mātessabiedrība var tikt atzīta par atbildīgu par meitassabiedrības pretlikumīgu rīcību, ir jākonstatē, ka pirmā minētā “patī nenosaka savu rīcību tirgū, bet galvenokārt piemēro mātessabiedrības noteiktos norādījumus” (Tiesas 1972. gada 14. jūlija spriedums lietā 48/69 *Imperial Chemical Industries/Komisija*, *Recueil*, 619. lpp., 132. un 133. punkts);

- saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja mātessabiedrībai pilnībā pieder tās meitassabiedrības kapitāldaļas, var uzskatīt, ka mātessabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitassabiedrības rīcību (Tiesas 1983. gada 25. oktobra spriedums lietā 107/82 *AEG-Telefunken/Komisija*, *Recueil*, 3151. lpp., 50. punkts, un 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija*, *Recueil*, I-9925. lpp., 29. punkts; Vispārējās tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedums apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija*, saukts “PVC II”, *Recueil*, II-931. lpp., 961. un 984. punkts);

- šo pieņēmumu var apstiprināt ar “konkrēto lietu īpašiem faktoriem”;

- meitassabiedrību, kuras netiek pilnībā kontrolētas, gadījumos mātessabiedrība var, kā uzskata Tiesa, ietekmēt savas meitassabiedrības politiku, ja pārkāpuma izdarīšanas brīdī tai pieder lielākā daļa meitassabiedrības kapitāla (iepriekš minētais spriedums lietā *Imperial Chemical Industries/Komisija*, 136. punkts) vai ja tā ir “nepārtraukti” informēta par šīs meitassabiedrības darbībām un tā tieši nosaka tās rīcību (iepriekš minētais spriedums lietā *AEG-Telefunken/Komisija*, 52. punkts);

— saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uzņēmuma jēdziens, ievietots konkurences tiesību kontekstā, ir jāsaprot kā tāds, kas no attiecīga nolīguma mērķa viedokļa apzīmē ekonomisku vienību pat tad, ja no juridiskā viedokļa šo ekonomisko vienību veido vairākas fiziskas vai juridiskas personas (Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB u.c./Komisija, Recueil*, II-1487. lpp., 66. punkts, kurā ir ietverta atsauce uz Tiesas 1984. gada 12. jūlija spriedumu lietā 170/83 *Hydrotherm Gerätebau, Recueil*, 2999. lpp., 11. punkts).

30 Otrkārt, pirms *Agroexpansión*, kā arī *WWTE* gadījumu detalizētākas pārbaudes Komisija norāda apstrīdētā lēmuma 375. apsvērumā:

“Šajā lietā trīs no četriem Spānijas jēltabakas pārstrādātājiem ir ASV daudznaucio-
nālu sabiedrību kontrolē (100% vai 90%). Turklāt ir citi faktori, kas apstiprina pie-
ņēmumu, ka par *Agroexpansión* un *WWTE* rīcību ir atbildīga[s] to [attiecīgās]
mātesabiedrība[s]. Šajā gadījumā abas sabiedrības — mātesabiedrība un tās meitas-
sabiedrība — ir jāuzskata par solidāri atbildīgām par [...] [apstrīdētajā] lēmumā kon-
statētajiem pārkāpumiem.” [Neoficiāls tulkojums]

31 Apstrīdētā lēmuma 376. apsvērumā Komisija piebilda:

“[Savukārt] pēc paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas un pušu uzklaušīšanas izrā-
dījās, ka pierādījumi lietas materiālos nevarēja pamatot līdzīgu secinājumu attiecībā
uz *Universal* [...] un *Universal Leaf* [*Tobacco Co. Inc.*] dalību *Taes* un *Deltafina*. Neņē-
mot vērā strukturālo saistību starp mātesabiedrībām un to meitasabiedrībām, lie-
tas materiālos nav nekādu norāžu par *Universal* [...] un *Universal Leaf* būtisku dalību
[apstrīdētajā lēmumā] pārbaudītajos faktos. Nebūtu pareizi tās uzskatīt par lēmuma

adresātēm šajā lietā. Šis pats secinājums attiecas *a fortiori* uz *Intabex*, jo tās pilnīgā dalība *Agroexpansión* bija tikai finansiāla.”

³² Apstrīdētā lēmuma 377.–386. apsvērumā Komisija pārbaudīja *Agroexpansión* un *Dimon* uzņēmumu grupas gadījumu.

³³ Konkrētāk, Komisija norādīja, ka kopš 1997. gada otrā pusgada *Agroexpansión* pilnībā kontrolēja prasītāja ar tai pilnībā piederošas meitassabiedrības *Intabex* starpniecību (apstrīdētā lēmuma 377. apsvērumš). No tā Komisija secināja, ka bija leģitīmi prezumēt, ka vismaz no tā brīža prasītāja īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansión* rīcību (apstrīdētā lēmuma 378. apsvēruma pirmais teikums). Komisija piebilda, ka citi lietas materiāli — kas aprakstīti apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā — apstiprina “prezumpciju, [ka prasītāja] varēja īstenot izšķirošu ietekmi” (apstrīdētā lēmuma 378. apsvēruma otrais teikums). Apstrīdētā lēmuma 380. apsvērumā tā norādīja, ka no iepriekš iztīrītā izriet, ka “[prasītāja] bija informēta par tās meitassabiedrības praksi, kas ir šī lēmuma priekšmets, kā arī par kontekstu, kurā tā ir notikusi, un ka, ciktāl kopš 1997. gada [prasītājam] piederēja viss tās meitassabiedrības kapitāls, tā faktiski varēja īstenot ietekmi uz savas meitassabiedrības rīcību”. Šī lēmuma 382. apsvērumā tā precizēja, ka “faktiskajiem apstākļiem, uz ko *Agroexpansión* vērsa [prasītājas] uzmanību savā sarakstē, būtu bijis jāizraisa tās tūlītēja reakcija, vai nu attālinoties attiecībā uz visiem iespējamajiem konkurences tiesību normu pārkāpumiem, vai izvirzot prasību, ka *Agroexpansión* vadība izbeidz jebkādu potenciāli pret konkurenci vērsto rīcību”, pirms konstatēt, ka “[prasītāja] galu galā [nebija] darījusi neko tādu”.

- 34 Turklāt apstrīdētā lēmuma 381. apsvērumā Komisija uzskatīja par nepamatotiem argumentus, ko prasītāja bija izvirzījusi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, lai pierādītu, ka *Agroexpansión* tirgū rikojās autonomi.
- 35 Visbeidzot, Komisija noraidīja prasītājas apgalvojumu, ka tā bija pārkāpusi nediskriminācijas principu, atzīstot to par atbildīgu par tās meitassabiedrības pārkāpjošajām darbībām, lai arī tā nebija to pašu darījusi attiecībā uz *Cetarsa* mātesabiedrību, proti, *Sociedad estatal de participaciones industriales* (turpmāk tekstā — “*Sepi*”). Komisija šo atšķirīgo attieksmi attaisno ar apstākli, ka pretēji prasītājas apgalvotajam “[tās] lietas materiāli [...] ne[ietvēra] tiešu *Cetarsa* un *Sepi* saziņu par šīs lietas priekšmetu”, ka “*Sepi* dalība *Cetarsa* [šķīta] galvenokārt finansiāla analogiski saiknei starp *Intabex* un *Agroexpansión*”, ka “*Cetarsa* (pretēji *Agroexpansión*) [ietvēra] visas *Sepi* uzņēmumu grupas tabakas pārstrādes darbības un šī paša iemesla dēļ [tika] acīmredzami pārvaldīta atsevišķi” un ka, visbeidzot, “*Cetarsa* [nebija] *Sepi* pilnībā piederoša meitassabiedrība” (apstrīdētā lēmuma 384. apsvērums).
- 36 Komisija no šiem dažādajiem apstākļiem secināja, ka prasītāja “kopīgi ar *Agroexpansión* jāsauc pie atbildības par pēdējās minētās rīcību, kas [ar apstrīdēto lēmumu] konstatēta laikposmā no 1997. gada otrā pusgada līdz 2001. gada 10. augustam” (apstrīdētā lēmuma 386. apsvērums).
- 37 Apstrīdētā lēmuma 387.–400. apsvērumā Komisija pārbaudīja *WWTE* gadījumu. Komisija konstatēja, ka laika periodā no 1995. gada līdz 1998. gada maijam *SCC* (izmantojot *SCTC* un *TCLT*) un *WWTE* prezidents un viņa ģimene kopīgi kontrolēja *WWTE*, un norādīja virkni pierādījumu, kas pierādot, ka šajā pašā periodā *SCC* “un/vai tās meitassabiedrības” faktiski ietekmēja *WWTE* rīcību Spānijā (apstrīdētā lēmuma 391. apsvērums). Attiecībā uz laika periodu no 1998. maija līdz pat apstrīdētā lēmuma datumam Komisija norādīja virkni pierādījumu, kas pierādot, ka *SCC* vai

nu tieši, vai izmantojot *SCTC* un *TCLT*, bija ekskluzīva kontrole pār *WWTE* un tā īstenoja izšķirošu ietekmi uz pēdējās minētās komercpolitiku. Tā piebilda, ka “*SCC* norādītie argumenti tās atbildē uz paziņojumu par iebildumiem [nepamatojot] citu secinājumu šajā sakarā” (apstrīdētā lēmuma 399. apsvērums). Ievērojot šos dažādos pierādījumus, Komisija secināja, ka vismaz kopš 1996. gada “*SCC* un/vai tās meitas-sabiedrībām *SCTC* un *TCLT*” bija izšķiroša ietekme uz *WWTE* komercpolitiku un ka tādēļ tās ir jāatzīst par solidāri atbildīgām par praksi, kas tiek pārņemta pēdējai minētajai, un ir jāietver starp apstrīdētā lēmuma adresātiem (apstrīdētā lēmuma 400. apsvērums).

4. *Naudas soda summas noteikšana*

- ³⁸ Apstrīdētā lēmuma 404.–458. apsvērumā Komisija izskatīja jautājumu par [lēmuma] adresātiem uzliedzamajiem naudas sodiem.
- ³⁹ Naudas sodu summas Komisija nosaka, pamatojoties uz attiecīgo pārkāpumu smagumu un ilgumu, kas ir divi kritēriji, kas tieši minēti Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 23. panta 3. punktā un Regulas Nr. 17, kas atbilstoši apstrīdētajam lēmumam bija piemērojama šo pārkāpumu norises laikā, 15. panta 2. punktā (apstrīdētā lēmuma 404. un 405. apsvērums).
- ⁴⁰ Lai noteiktu katram uzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru, Komisija ir piemērojusi metodi, kas paredzēta Pamatnostādnēs sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTKL] 65. panta 5. punktu (OV

1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — “pamatnostādnes”), pat ja tā nav uz tām tieši atsaukusies. Apstrīdētajā lēmuma Komisija tāpat ir izvērtējusi, vai un kādā mērā lēmuma adresātes bija izpildījušas prasības, kas noteiktas paziņojumā par sadarbību.

Naudas sodu sākumsummas

- 41 Vispirms apstrīdētā lēmuma 414. apsvērumā Komisija pārkāpumus kvalificēja kā “sevišķi smagus”, kad tā šī lēmuma 408.–413. apsvērumā bija pārbaudījusi to raksturu, to konkrēto ietekmi uz tirgu, konkrētā ģeogrāfiskā tirgus lielumu un konkrētās preces tirgus lielumu.
- 42 Turpinot, apstrīdētā lēmuma 415. apsvērumā Komisija uzskatīja, ka “ir jāņem vērā katra uzņēmuma konkrētā nozīme un tādējādi reālā tā prettiesiskās rīcības ietekme uz konkurenci, lai katram uzņēmumam uzliktā naudas soda atturošā iedarbība būtu samērīga ar tā ieguldījumu sodāmajā prettiesiskajā rīcībā”.
- 43 Komisija nošķīra pārstrādātāju aizliegto vienošanos (apstrīdētā lēmuma 416.–424. apsvērumi) un ražotāju pārstāvju aizliegto vienošanos (apstrīdētā lēmuma 425.–431. apsvērumi).
- 44 Attiecībā uz pārstrādātāju aizliegto vienošanos, pirmkārt, Komisija uzskatīja, ka “naudas sodiem jābūt iedalītiem līmeņos, ņemot vērā katras attiecīgās dalībnieces ieguldījumu prettiesiskajā rīcībā un stāvokli, ko katra no tām ieņem tirgū” (apstrīdētā lēmuma 416. apsvērumi).

- 45 Šajā sakarā Komisija paziņoja, ka “tieši *Deltafina* jānosaka visaugstākā sākumsumma, jo tai [bija] pirmā plāna loma tirgū kā Spānijas pārstrādātās tabakas galvenajai iepircējai” (apstrīdētā lēmuma 417. apsvērums).
- 46 Attiecībā uz pārstrādātājiem Komisija uzskatīja, ka to “ieguldījums” nelikumīgās darbībās, “aplūkojot vispārīgi, var tikt uzskatīts par līdzīgu” (apstrīdētā lēmuma 418. apsvērums). Tā uzskatīja, ka tomēr jāņem vērā katra attiecīgā pārstrādātāja lielums un tirgus daļa, un uz šī pamata tā tos iedalīja trīs kategorijās.
- 47 Tādējādi Komisija *Cetarsa* ievietoja pirmajā kategorijā, kvalificējot kā “īpašu”, norādot uz faktu, ka tā “neapstrīdami [bija] lielākā Spānijas pārstrādātāja” un tādēļ tai būtu jānosaka vislielākā sākumsumma (apstrīdētā lēmuma 419. apsvērums). Otrajā kategorijā tā ievietoja *Agroexpansión* un *WWTE*, norādot, ka tām katrai ir apmēram 15 % liela tirgus daļa un tām jānosaka vienāda sākumsumma (apstrīdētā lēmuma 420. apsvērums). Visbeidzot, trešajā kategorijā tika ievietota *Taes* tādēļ, ka tai piederēja tikai 1,6 % liela tirgus daļa un tādējādi tai bija jānosaka viszemākā sākumsumma (apstrīdētā lēmuma 421. apsvērums).
- 48 Turklāt, lai nodrošinātu naudas sodam pietiekamu atturošu iedarbību, Komisija uzskatīja, ka *WWTE* noteiktajai sākumsummai ir jāpiemēro reizināšanas koeficients 1,5 — jeb 50 % palielinājums — un *Agroexpansión* noteiktajai naudas summai ir jāpiemēro reizināšanas koeficients 2 — jeb 100 % palielinājums (apstrīdētā lēmuma 423. apsvērums). Būtībā tā uzskatīja, ka ir jāņem vērā apstākļi, ka, neraugoties uz to relatīvi ierobežoto Spānijas jēltabakas iepirkumu tirgus daļu, šīs divas pārstrādātājas piederēja daudz nacionālām sabiedrībām, kam bija nozīmīga ekonomiska un finanšu vara, un ka “turklāt” tās bija rīkojušās, “esot pakļautas to attiecīgo mātessabiedrību izšķirošai ietekmei” (apstrīdētā lēmuma 422. apsvērums).

49 Ņemot vērā šos dažādos pierādījumus, Komisija apstrīdētā lēmuma 424. apsvērumā pārstrādātājiem un *Deltafina* noteica šādas naudas soda sākumsummas:

— *Deltafina*: EUR 8 000 000;

— *Cetarsa*: EUR 8 000 000;

— *Agroexpansión*: EUR 1 800 000 x 2 = EUR 3 600 000;

— *WWTE*: EUR 1 800 000 x 1,5 = EUR 2 700 000;

— *Taes*: EUR 200 000.

50 Attiecībā uz ražotāju pārstāvju aizliegto vienošanos Komisija uzskatīja, ka tiem katram jāuzliek tikai simbolisks naudas sods — EUR 1 000 (apstrīdētā lēmuma 425. un 430. apsvērumi). Tā pamatoja savu nostāju ar faktu, ka, ņemot vērā noteiktus apstākļus, kas minēti apstrīdētā lēmuma 427. apsvērumā, “tiesību akti, kuru kontekstā notika kopīgās sarunas par tipveida līgumiem, varēja radīt diezgan daudz neskaidrību par ražotāju pārstāvju un pārstrādātāju rīcības likumību saistībā ar to kopīgām sarunām par tipveida nolīgumiem” (apstrīdētā lēmuma 428. apsvērumi), pamatojoties uz noteiktiem pierādījumiem, kas minēti apstrīdētā lēmuma 427. apsvērumā. Tā apgalvoja arī, ka, “tā kā sarunas par tipveida līgumiem un to rezultāti sabiedrībai bija zināmi [...], neviena varas iestāde neapšaubīja to atbilstību Kopienas vai Spānijas likumiem, pirms tika uzsākta šīs lietas izskatīšana” (apstrīdētā lēmuma 429. apsvērumi).

Naudas sodu pamatsumma

51 Apstrīdētā lēmuma 432. un 433. apsvērumā Komisija pārbaudīja jautājumu par pārkāpuma, kas tiek pārmests pārstrādātājiem un *Deltafina*, ilgumu. Tā šo ilgumu noteica piecu gadu un četrus mēnešus apmērā, kas atbilda ilglaicīgam pārkāpumam. Līdz ar to tā par 50 % palielināja katram no pārstrādātājiem un *Deltafina* noteiktā naudas soda sākumsummu.

52 Līdz ar to tika noteiktas šādas naudas sodu pamatsummas:

— *Deltafina*: EUR 12 000 000;

— *Cetarsa*: EUR 12 000 000;

— *Agroexpansión*: EUR 5 400 000;

— *WWTE*: EUR 4 050 000;

— *Taes*: EUR 300 000;

— *ASAJA*: EUR 1 000;

— UPA: EUR 1 000;

— COAG: EUR 1 000;

— CCAE: EUR 1 000 (apstrīdētā lēmuma 434. apsvērumš).

Atbildību pastipriņoši un mīkstinoši apstākļi

- ⁵³ *Deltafina* uzliktā naudas soda pamatsumma tika palielināta par 50 % atbildību pastipriņošu apstākļu dēļ, pamatojot ar to, ka šim uzņēmumam bijusi vadītāja loma pārstrādātāju aizliēgtās vienošanās ietvaros (apstrīdētā lēmuma 435. un 436. apsvērumš).
- ⁵⁴ Attiecībā uz atbildību mīkstinošiem apstākļiem Komisija apstrīdētā lēmuma 437. apsvērumā norādīja, ka “tie paši apstākļi, kas norādīti [apstrīdētā lēmuma] 427.–429. apsvērumā, var tikt piemēroti attiecībā uz pārstrādātāju rīcību, ciktāl tas attiecas tikai uz to publiskajām darījumu sarunām un tipveida līgumu noslēgšanu (it īpaši sarunas par cenu robežām un papildnosacījumiem) ar ražotāju pārstāvjiem”.
- ⁵⁵ Apstrīdētā lēmuma 438. apsvērumā Komisija piebilda, ka attiecībā uz pārstrādātāju noslēgtajiem “slepenajiem” nolīgumiem par (maksimālajām) vidējām piegādes cenām un katra jēltabakas veida daudzumu sadali to darbības “pārkāpa attiecīgās tiesību aktu

robežas publiskām sarunām un līgumu slēgšanu ar ražotāju pārstāvjiem”. Tā tomēr atzina, ka “publiskās sarunas starp ražotāju pārstāvjiem un pārstrādātājiem vismaz zināmā mērā noteica pārstrādātāju rīcības kontekstu (it īpaši attiecībā uz iespējām apvienoties un pieņemt kopēju nostāju) papildus kopējai nostājai, ko tie pieņēma publisko sarunu kontekstā, to slepenajai stratēģijai (maksimālajām) vidējām piegādes cenām un daudzumiem”.

- 56 Ievērojot iepriekš 54. un 55. punktā minētos pierādījumus, Komisija nolēma atbildību mīkstināšu apstākļu dēļ līdz 40% samazināt naudas sodu summu, ko tā bija noteikusi pārstrādātājiem un *Deltafina* (apstrīdētā lēmuma 438. apsvērums). Tādējādi *Agro-expansión* noteiktā naudas soda pamatsumma sasniedza EUR 3 240 000 (apstrīdētā lēmuma 439. apsvērums).

Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētās naudas soda maksimālās robežas

- 57 Apstrīdētā lēmuma 440.–447. apsvērumā Komisija pārbaudīja, vai ir jāpielāgo šādi aprēķinātas pamatsummas dažādiem lēmuma adresātiem, lai tās nepārsniegtu maksimālo robežu, kas ir 10% no apgrozījuma un kas paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā.

- 58 Apstrīdētā lēmuma 441. apsvērumā Komisija norādīja, ka, ciktāl attiecīgās sabiedrības ietilpa uzņēmumu grupā, tā kā ir noteikts, ka šo sabiedrību mātessabiedrības ir pār šīm sabiedrībām īstenojušas izšķirošu ietekmi un tā kā līdz ar to šīs mātessabiedrības ir solidāri atbildīgas par to meitassabiedrībai noteikto naudas sodu samaksu, lai

noteiktu iepriekš minēto maksimālo robežu, ir jāņem vērā uzņēmumu grupas pasaules apgrozījums.

- 59 Kad apstrīdētā lēmuma 442. apsvērumā Komisija bija atgādinājusi, ka prasītāja ir solidāri atbildīga par *Agroexpansi3n* noteiktā naudas soda samaksu, tā šī lēmuma 446. apsvērumā uzskatīja, ka minētā naudas soda summa nav jāpielāgo, jo prasītājas konsolidētais tirdzniecības apgrozījums 2003. gadā sasniedza 1 271 700 000 ASV dolārus (USD). *Agroexpansi3n* naudas soda summa pirms paziņojuma par sadarbību piemērošanas tādējādi palika noteikta EUR 3 240 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 447. apsvērumš).

Paziņojuma par sadarbību piemērošana un naudas soda galīgās summas

- 60 Apstrīdētā lēmuma 448.–456. apsvērumā Komisija ir lēmusi par paziņojuma par sadarbību piemērošanu pārstrādātāju un *Deltafina* gadījumā. Tā piešķīra naudas soda samazinājumu par 20% *Agroexpansi3n* saskaņā ar šī paziņojuma D punkta 2. apakšpunkta pirmo ievilkumu (apstrīdētā lēmuma 454. apsvērumš).
- 61 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija noteica šādas naudas sodu summas:

— *Deltafina*: EUR 11 880 000;

- *Cetarsa*: EUR 3 631 500;

- *Agroexpansión*: EUR 2 592 000;

- *WWTE*: EUR 1 822 500;

- *Taes*: EUR 108 000;

- *ASAJA*: EUR 1 000;

- *UPA*: EUR 1 000;

- *COAG*: EUR 1 000;

- *CCAE*: EUR 1 000 (apstrīdētā lēmuma 458. apsvērumš).

⁶² Prasītāja tika atzīta par solidāri atbildīgu par *Agroexpansión* un *SCC* un *SCTC* uzliktā naudas soda samaksu, bet *TCLT* — par solidāri atbildīgu par *WWTE* uzliktā naudas soda samaksu (apstrīdētā lēmuma 458. apsvērumš un 3. punkts).

Process un lietas dalībnieku prasījumi

- 63 2005. gada 21. janvārī *SCC*, *SCTC* un *TCLT* cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu (lieta T-24/05) un *WWTE* cēla prasību samazināt tai ar šo lēmumu uzlikto naudas sodu (lieta T-37/05).
- 64 2005. gada 22. janvārī *Agroexpansión* arī cēla prasību samazināt naudas sodu, kas tai uzlikts ar apstrīdēto lēmumu (lieta T-38/05).
- 65 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kanceleijā iesniegts 2005. gada 28. janvārī, prasītāja cēla šo prasību.
- 66 Ar 2005. gada 1. augustā Vispārējās tiesas kanceleijā iesniegtu vēstuli prasītāja lūdza apvienot šo lietu ar lietām T-24/05, T-37/05 un T-38/05.
- 67 Ar 2005. gada 7. septembrī Vispārējās tiesas kanceleijā iesniegtu vēstuli Komisija norādīja Vispārējai tiesai, ka tā uzskata, ka četru lietu apvienošana neļautu jūtami uzlabot tiesvedības efektivitāti un ka tā atstāj tiesas ziņā lemt, vai ir apmierināms lūgums apvienot lietas.
- 68 Vispārējā tiesa šo lūgumu apvienot lietas neapmierināja.
- 69 Saskaņā ar tiesneša referenta ziņojumu Vispārējā tiesa (ceturtnā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu un Vispārējās tiesas Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros aicināja Komisiju iesniegt dokumentu un atbildēt uz noteiktiem jautājumiem. Komisija šos lūgumus izpildīja noteiktajā termiņā.

70 Tika uzklausi lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz jautājumiem, ko Vispārējā tiesa uzdeva 2009. gada 17. jūnija tiesas sēdē.

71 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- atcelt apstrīdētā lēmuma 1., 3. un 5. punktu, ciktāl tie attiecas uz prasītāju;
- pakārtoti, samazināt naudas soda summu, ko Komisija noteikusi *Agroexpansiōn*, un solidārā veidā — pašai prasītājai;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

72 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību, izņemot trešo pamatu, kas ir daļēji jāapmierina;
- piespriest prasītājai segt savus, kā arī daļu Komisijas tiesāšanās izdevumu vai, pakārtoti, piespriest katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.

Juridiskais pamatojums

⁷³ Prasības pieteikumā prasītāja, savu prasību pamatojot, izvirza četrus pamatus, kas saistīti:

— pirmais — ar EKL 81. panta 1. punkta, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta un samērīguma principa pārkāpumu;

— otrais — ar samērīguma principa un personiskās atbildības principa pārkāpumu;

— trešais — ar samērīguma principa un personiskās atbildības principa, kā arī Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pārkāpumu;

— ceturtais — ar tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu.

⁷⁴ Tiesas sēdē prasītāja izvirzīja papildu pamatu, kas saistīts ar pienākuma sniegt pamatojumu pārkāpumu.

⁷⁵ Pirmais, otrais un piektais pamats būtībā tiek izvirzīti, pamatojot prasījumus, ar ko lūdz daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu. Trešais un ceturtais pamats tiek izvirzīti, pamatojot prasījumus, ar ko lūdz grozīt šo lēmumu.

76 Piektais pamats tiks izskatīts pēc pirmā, un trešais — pēc ceturtā.

1. Par pirmo pamatu, kas saistīts ar EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pārkāpumu un samērīguma principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

77 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, uzskatot, ka tā īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansió*n pārkāpuma periodā, un šī iemesla dēļ to atzīstot par solidāri atbildīgu par pārkāpumu. Attiecīgi prasītāja uzskata, ka Komisijai nebija tiesību, pirmkārt, tai adresēt apstrīdēto lēmumu un, otrkārt, balstīties uz tās kopējo apgrozījumu, lai piemērotu maksimālo robežu 10% no apgrozījuma, kas paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā.

78 Pamatojot savus apgalvojumus, prasītāja, pirmām kārtām, norāda, ka no judikatūras un Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses izriet, ka apstākļi, ka mātesabiedrībai pieder viss tās meitassabiedrības akciju kapitāls, pats par sevi nav pietiekams, lai tā tiktu atzīta par atbildīgu par pēdējās minētās izdarītu pārkāpumu. Papildus ir jābūt skaidri pierādītam, ka minētā mātesabiedrība ir tieši piedalījusies attiecīgajās prettiesiskajās darbībās, ir atbildīga par to īstenošanu, ir piedalījusies aizliegtās vienošanās sanāsmēs vai ir tieši piedalījusies pārkāpumā, piemēram, dodot savai meitassabiedrībai norādījumus to izdarīt. Konkrētāk, prasītāja atsauca uz iepriekš 29. punktā minētā sprieduma lietā *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija 28. un 29. punktu.

- 79 Otrām kārtām, prasītāja apgalvo, ka pierādījumi, ko Komisija izvirzījusi 379. apsvērumā, nepierāda, ka tā īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansió*n rīcību. Konkrētāk, tā noraida Komisijas apgalvojumu, ka tā bija informēta par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām.
- 80 Šajā sakarā prasītāja, pirmkārt, apstrīd, ka būtu saņēmusi “darbības pārskatus” un “nozares pārskatus”, kas minēti šajā apsvērumā. Tā norāda, ka, lai arī šie pārskati sistemātiski tika tulkoti angļu valodā, tas notika ar mērķi atvieglot funkciju izpildi vienam no *Agroexpansió*n valdes locekļiem, T., kurš nerunāja spāņu valodā. Tā apstrīd, ka pēdējais minētais būtu ticis iecelts valdē, lai tajā pārstāvētu *Dimon* uzņēmumu grupas intereses, un precizē, ka viņš turklāt uz laiku ir ticis atbrīvots no jebkādiem pienākumiem šīs grupas ietvaros pēc tiesvedības, ko tā bija uzsākusi pret agrākajiem *Intabex* akcionāriem.
- 81 Otrkārt, prasītāja noliedz šajā pašā apsvērumā ietverto apgalvojumu, ka pastāv vairāki piemēri vēstulēm, ko nosūtījusi *Agroexpansió*n, ar ko [prasītāja] informēta par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām. Konkrētāk, B., *Agroexpansió*n ģenerāldirektora, 1998. gada 14. decembra fakss esot bijis adresēts nevis prasītājai, bet gan D. — “*Dimon International, Inc.* finanšu departamenta darbiniekam”, un esot ietvēris vienīgi jautājumus par pārstrādātās tabakas pārdošanas līgumu, ko *Agroexpansió*n bija noslēgusi ar *Deltafin*. Savukārt B. 2000. gada 30. oktobra elektroniskā pasta vēstules S. galvenais mērķis esot bijis informēt pēdējo minēto par tabakas ražotāju streika risku. Turklāt saskaņā ar prasītājas viedokli S. nodarbināja nevis pati prasītāja, bet gan *Dimon International Services*, viņš bija atbildīgs par pārstrādātās tabakas tirdzniecību Eiropā un nebija nevienas no *Dimon* uzņēmumu grupā ietilpstošām sabiedrībām valdes loceklis vai vadītājs. Šie paši apsvērumi attiecoties uz B. 2001. gada 9. maija elektroniskā pasta vēstuli S.

- 82 Treškārt, attiecībā uz pārējām vēstulēm, kas minētās apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā, prasītāja uzskata, ka nevienā no tām nav tieši vai netieši minētas attiecīgās prettiesiskās darbības vai *Agroexpansi6n* Spānijas jēltabakas iegādes politika.
- 83 Trešām kārtām, prasītāja apgalvo, ka *Agroexpansi6n* Spānijas jēltabakas iepirkuma tirgū vienmēr ir rikojusies autonomi, pati nosakot savu komercpolitiku.
- 84 Pamatojot šo apgalvojumu, prasītāja, atgādinājusi, ka *Agroexpansi6n* bija “vietēja pārvalde”, izvirza šādus elementus:
- 1997. gada 18. novembrī, kad tā ar *Intabex* ieguva visas *Agroexpansi6n* akcijas, tā nolēma saglabāt amatā tās vadītājus, it īpaši sabiedrības akcionāru dibinātāju un ģenerāldirektoru (līdz 2004. gada decembrim) *B.*;
 - atbilstoši “vadības līgumam”, kas tajā pašā dienā noslēgts starp *Agroexpansi6n* un *B.* (turpmāk tekstā — “vadības līgums”), vienīgi šis pēdējais varēja noslēgt jēltabakas iegādes līgumus un noteikt un īstenot šīs sabiedrības jēltabakas iegādes politiku;
 - *B.* pieņemtie lēmumi jēltabakas iegādes jautājumos nebija pakļauti *Agroexpansi6n* valdes iepriekšējai piekrišanai vai vēlākai apstiprināšanai;
 - *B.* ir vienīgais *Agroexpansi6n* valdes loceklis, kas ir piedalījies sanāksmēs ar citiem jēltabakas pārstrādātājiem vai ražotājiem;

- neviens no četriem *Agroexpansi3n* valdes locekļiem vienlaikus nebija prasitājas valdes vai pārvaldes orgānu loceklis;

- tā nav devusi *Agroexpansi3n* nekādus rīkojumus vai norādījumus attiecībā uz iepriekš minētajām sanāksmēm vai tās iepirkumu politiku;

- tā nekad nav ieviesusi ne vismazāko kontroles mehānismu pār *Agroexpansi3n* iepirkumu darbībām.

85 Komisija lūdz pirmo pamatu noraidīt.

86 Pirmkārt, Komisija apgalvo, ka no judikatūras un tās lēmumu pieņemšanas prakses izriet, ka, ja mātessabiedrībai pilnībā pieder tās meitassabiedrības kapitāldaļas, var uzskatīt, ka mātessabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitassabiedrības rīcību, un, attiecīgi, to var atzīt par atbildīgu par meitassabiedrības izdarīto pārkāpumu. Tātad Komisijai nebija pienākuma sniegt papildu pierādījumus. Komisija precizē, ka mātessabiedrība var atspēkot šo prezumpciju, iesniedzot pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, ka tās meitassabiedrība faktiski tirgū rīkojas autonomā veidā.

87 Otrkārt, Komisija apstrīd, ka prasītāja būtu to pierādījusi izskatāmajā lietā. Tā uzskata, ka apstākļi, ka *Agroexpansi3n* ir pašai sava vietējā vadība, pats par sevi nav pietiekams, lai pierādītu, ka tā rīkojās autonomi, un norāda, ka vadības līgums paredz, ka *B.* ir pakļauts šīs sabiedrības valdes noteiktajām “sistēmām” un “procedūrām”.

- 88 Treškārt, Komisija uzskata, ka tās lietas materiāli ietver pierādījumus, kas apstiprina, ka prasītāja faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansi3n* rīcību. Tā it īpaši apgalvo, ka *T.* bija iecelts par pēdējās minētās valdes locekli, lai viņš tajā pārstāvētu *Dimon* uzņēmumu grupas intereses, un ka, ievērojot viņa pienākumu nozīmi šīs grupas ietvaros, nav iespējams, ka viņš nekad nebūtu informējis prasītāju par “darbības pārskatiem” un “nozāres pārskatiem”, kas minēti apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā. Komisija piebilst, ka bez šiem pārskatiem no dažādām šajā apsvērumā minētām vēstulēm izriet, ka *Agroexpansi3n* bija informējusi prasītāju par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām. Visbeidzot, citi dokumenti, kas minēti tajā pašā apsvērumā, skaidri parādot, ka prasītāja īstenoja izšķirošu ietekmi uz noteiktām būtiskām *Agroexpansi3n* komercdarbībām, tādām kā līgumu noslēgšana ar *Cetarsa* un *Deltafina* un to izpilde, un ka tās meitassabiedrība to informēja par iegādes notikumiem un tiesisko regulējumu, kas bija spēkā jēltabakas nozarē Spānijā.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 89 Ir jāatgādina, ka Kopienu konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumu darbību (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 59. punkts) un ka uzņēmuma jēdziens ietver jebkuru vienību, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šīs vienības juridiskā statusa un tās finansēšanas veida (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk R3rindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 112. punkts).
- 90 Judikatūrā ir arī precizēts, ka uzņēmuma jēdziens šajā kontekstā ir jāsaprot kā tāds, kas apzīmē ekonomisku vienību pat tad, ja no juridiskā viedokļa šo ekonomisko vienību veido vairākas fiziskas vai juridiskas personas (Tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums lietā C-217/05 *Confederaci3n Espa3nola de Empresarios de Estaciones*

de Servicio, Krājums, I-11987. lpp., 40. punkts, un Vispārējās tiesas 2005. gada 15. septembra spriedums lietā T-325/01 *DaimlerChrysler/Komisija*, Krājums, II-3319. lpp., 85. punkts).

- 91 Ja šāda ekonomiska vienība pārkāpj konkurences tiesību normas, tai saskaņā ar personiskās atbildības principu ir jāatbild par pārkāpumu (šajā ziņā skat. 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-49/92 P *Komisija/Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 145. punkts; 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-279/98 P *Cascades/Komisija*, *Recueil*, I-9693. lpp., 78. punkts, un 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-280/06 *ETI u.c.*, Krājums, I-10893. lpp., 39. punkts).
- 92 Attiecībā uz jautājumu par to, kādos apstākļos juridiska persona, kas nav pārkāpuma izdarītāja, tomēr var tikt sodīta, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka meitassabiedrības rīcībā mātessabiedrība var tikt vainota it īpaši tad, ja, lai gan tā ir atsevišķa juridiska persona, šī meitassabiedrība savu uzvedību tirgū nenosaka autonomi, bet gan būtībā piemēro mātessabiedrības dotus norādījumus (iepriekš 29. punktā minētais Tiesas spriedums lietā *Imperial Chemical Industries/Komisija*, 132. un 133. punkts; 1972. gada 14. jūlija spriedums lietā 52/69 *Geigy/Komisija*, *Recueil*, 787. lpp., 44. punkts; 1973. gada 21. februāra spriedums lietā 6/72 *Europemballage un Continental Can Company/Komisija*, *Recueil*, 215. lpp., 15. punkts), ievērojot īpaši ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas apvieno šīs abas juridiskās vienības (skat. pēc analogijas iepriekš 89. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 117. punkts, un iepriekš 91. punktā minēto spriedumu lietā *ETI u.c.*, 49. punkts).
- 93 Faktiski šādā situācijā mātessabiedrība un tās meitassabiedrība ir vienas ekonomiskās vienības daļas un tātad veido vienu uzņēmumu šī sprieduma 89. un 90. punktā minētās judikatūras izpratnē. Tātad nevis musināšanas uz pārkāpumu saite starp mātessabiedrību un tās meitassabiedrību, ne, vēl jo vairāk, pirmās līdzdalība šajā pārkāpumā, bet gan tas, ka tās ir viens uzņēmums EKL 81. panta izpratnē, ļauj Komisijai

adresēt mātessabiedrībai lēmumu, ar kuru tiek uzlikts naudas sods (Vispārējās tiesas 2007. gada 12. decembra spriedums lietā T-112/05 *Akzo Nobel* u.c./Komisija, Krājums, II-5049. lpp., 58. punkts).

- ⁹⁴ No judikatūras arī izriet, ka Komisijai nebūtu jāprobežojas tikai ar konstatējumu, ka mātessabiedrība spēj īstenot izšķirošu ietekmi uz savas meitassabiedrības rīcību, bet tai ir arī jāpārbauda, vai šī ietekme ir tikusi faktiski īstenota (šajā ziņā skat. iepriekš 29. punktā minēto spriedumu lietā *Imperial Chemical Industries*/Komisija, 137. punkts, un lietā *AEG-Telefunken*/Komisija, 50. punkts).
- ⁹⁵ Īpašajā gadījumā, kad mātessabiedrībai pieder viss tās meitassabiedrības, kas ir izdarījusi Kopienų konkurences tiesību pārkāpumu, kapitāls, pirmkārt, šī mātessabiedrība var īstenot izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības rīcību (šajā ziņā skat. iepriekš 29. punktā minēto spriedumu lietā *Imperial Chemical Industries*/Komisija, 136. un 137. punkts) un, otrkārt, pastāv vienkārša prezumpcija, ka minētā mātessabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitassabiedrības rīcību (šajā ziņā skat. iepriekš 29. punktā minēto spriedumu lietā *AEG-Telefunken*/Komisija, 50. punkts, un iepriekš 29. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *PVC II*, 961. un 984. punkts).
- ⁹⁶ Šādos apstākļos pietiek, ja Komisija pierāda, ka viss meitassabiedrības kapitāls pieder tās mātessabiedrībai, lai prezumētu, ka pēdējā īsteno izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības komercpolitiku. Tādējādi Komisija var uzskatīt mātessabiedrību par solidāri atbildīgu par tās meitassabiedrībai uzliktā naudas soda samaksu, ja vien šī mātessabiedrība, kurai ir jāatspēko šī prezumpcija, neiesniedz pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, ka tās meitassabiedrība rīkojas tirgū autonomi (šajā ziņā skat. iepriekš 29. punktā minēto spriedumu lietā *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija, 29. punkts).

- 97 Lai gan Tiesa tik tiešām iepriekš 29. punktā minētā sprieduma lietā *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija 28. un 29. punktā papildus īpašumtiesībām uz visu meitassabiedrības kapitālu ir minējusi citus apstākļus, kā, piemēram, to, ka nav apstrīdēts, ka mātesabiedrība ietekmē meitassabiedrības komercpolitiku, un kopējo abu sabiedrību pārstāvību administratīvā procesa laikā, Tiesa šos apstākļus tik un tā ir minējusi, tikai lai norādītu visus pierādījumus, uz kuriem Vispārējā tiesa ir balstījusi savu pamatojumu, un nevis tādēļ, lai šī sprieduma 95. punktā minētās prezumpcijas īstenošanai noteiktu nosacījumu par papildu netiešu norāžu iesniegšanu par to, ka mātesabiedrība faktiski ir īstenojusi savu ietekmi (Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedums lietā T-69/04 *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, Krājums, II-2567. lpp., 57. punkts).
- 98 Visbeidzot, ir jāprecizē, ka prezumpcija saistībā ar visa kapitāla turējumu var attiekties ne tikai uz tādu gadījumu, kurā ir tieša saikne starp mātesabiedrību un tās meitassabiedrību, bet arī uz gadījumu, kad — kā šajā lietā — saikne ir netieša caur meitassabiedrību starpnieci.
- 99 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija ar lēmumu uzņēmumiem, kas izdarījuši EKL 81. panta pārkāpumu, var uzlikt naudas sodu, nepārsniedzot 10% no katra uzņēmuma — pārkāpuma dalībnieka — iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma. Tāda pati norāde ir ietverta Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā.
- 100 Šajās normās minētais apgrozījums saskaņā ar pastāvīgo judikatūru par Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu attiecas uz attiecīgā uzņēmuma kopējo apgrozījumu (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 119. punkts; Vispārējās tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., 367. punkts, un 2004. gada 8. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00,

T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering* u.c./Komisija, Krājums, II-2501. lpp., 533. punkts), proti, tāda uzņēmuma [apgrozījumu], kurš tiek vainots pārkāpumā un kurš tādēļ ir ticis atzīts par atbildīgu (Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-31/99 *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, *Recueil*, II-1881. lpp., 181. punkts, un 2006. gada 4. jūlija spriedums lietā T-304/02 *Hoek Loos*/Komisija, Krājums, II-1887. lpp., 116. punkts).

- 101 Jēdziens “iepriekšējais finanšu gads”, kas ietverts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, ir jāizprot tādējādi, ka tas nozīmē finanšu gadu pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas, izņemot noteiktus gadījumus, kad apgrozījums finanšu gadā pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas nesniedz nekādas derīgas norādes par attiecīgā uzņēmuma patieso ekonomisko situāciju un pienācīgo šim uzņēmumam uzliedzamā naudas soda līmeni (šajā ziņā skat. Tiesas 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 25., 29. un 30. punkts), kas tā nav izskatāmā lietā.
- 102 No tā izriet, ka jautājums, kas rodas šī pamata ietvaros, ir par to, vai Komisijai bija pamats uzskatīt, ka izskatāmajā lietā attiecīgo uzņēmumu veidoja *Agroexpansión* un sabiedrība, kas atradās uzņēmumu grupas, kurā tā ietilpa, vadībā, proti, prasītāja. Apstiprinot atbildes uz šo jautājumu gadījumā ir jāsecina, ievērojot principus, kas atgādināti iepriekš 99.–101. punktā, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 442. un 446. apsvērumā pamatoti ņēma vērā *Dimon* 2003. gadā īstenoto konsolidēto apgrozījumu, lai piemērotu iepriekš minēto ierobežojumu 10 % apmērā no apgrozījuma.
- 103 Lai novērtētu šo jautājumu, vispirms ir jānosaka, kādi ir kritēriji, ko Komisija izmantojusi apstrīdētajā lēmumā, lai vainotu mātessabiedrību tās meitassabiedrības izdarītajā pārkāpumā, kā arī to atbilstību principiem, kas šajā jautājumā ir izvirzīti judikatūrā, un pēc tam ir jāpārbauda, vai Komisija ir pareizi piemērojusi šos kritērijus, lai izdarītu secinājumu par vienas ekonomiskas vienības pastāvēšanu starp *Agroexpansión* un prasītāju.

Par Komisijas apstrīdētajā lēmumā izmantotajiem kritērijiem, lai vainotu mātessabiedrību tās meitassabiedrības izdarītajā pārkāpumā

- 104 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka, lai vainotu mātessabiedrību tās meitassabiedrības izdarītā pārkāpumā un pēc tam mātessabiedrību līdz ar meitassabiedrību norādītu šī lēmuma adresātu vidū, un atzītu to par solidāri atbildīgu par šai meitassabiedrībai uzliktā naudas soda samaksu, Komisija ir ievērojusi šādu argumentāciju.
- 105 Komisija ir balstījies uz prezumpciju, ka šāda vainojamība ir iespējama, ja mātessabiedrība un tās meitassabiedrība ir vienas ekonomiskas vienības daļas un tātad veido vienu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē (skat. apstrīdētā lēmuma 374. apsvērumu).
- 106 Centrālais faktors, uz kuru Komisija pamatojās, lai konstatētu, ka mātessabiedrība un tās meitassabiedrība ir šādā situācijā, ir pēdējās minētās autonomijas neesamība attiecībā uz tās rīcību tirgū (skat. apstrīdētā lēmuma 371. apsvērumu), jo šī autonomijas neesamība izriet no mātessabiedrības "izšķirošas ietekmes" īstenošanas uz tās meitassabiedrības rīcību (skat. apstrīdētā lēmuma 18., 372., 373., 378., 380., 381., 383., 391., 392., 397., 399., 400., 422. un 441. apsvērumu).
- 107 Šajā ziņā Komisija uzskatīja, ka tā nevar aprobežoties ar konstatējumu, ka mātessabiedrībai bija iespēja īstenot izšķirošu ietekmi uz savas meitassabiedrības rīcību, bet tai ir jāpierāda, ka šī ietekme tika faktiski īstenota (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 18., 376., 384., 391., 392., 397., 399. un 400. apsvērumu).

- 108 Tā tostarp no apstrīdētā lēmuma 384. apsvēruma izriet, ka, ja Komisija uzskatīja, ka *Sepi* nebija vainojama tās meitassabiedrības *Cetarsa*, kurā tai tomēr piederēja 80% kapitāla, izdarītā pārkāpumā, tas bija tādēļ, ka tai lietas materiālos nebija pierādījumu, kas ļautu pierādīt, ka pēdējā minētā savu rīcību tirgū nenoteica autonomi.
- 109 Tāpat no apstrīdētā lēmuma 18. apsvēruma izriet, ka Komisija nesauc pie atbildības ne *Universal*, ne tai pilnībā piederošo meitassabiedrību *Universal Leaf* par tās 90% meitassabiedrības *Taes* pārkāpjošo rīcību tādēļ, ka nebija pietiekamu pierādījumu par to, ka tās faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz pēdējo minēto.
- 110 Šie ir tie paši principi, kurus Komisija bija iecerējusi piemērot *WWTE* mātesabiedrību gadījumā attiecībā uz laikposmu pirms 1998. gada maija. Tā, pirmkārt, cenšas pierādīt, ka šīs mātesabiedrības īstenoja kopīgu kontroli pār *WWTE* kopā ar tās prezidentu un diviem viņa ģimenes locekļiem, ļaujot tādējādi saprast, ka tās spēja īstenot izšķirošu ietekmi uz šīs sabiedrības rīcību (skat. apstrīdētā lēmuma 388.–391. apsvērumu). Otrkārt, Komisija, balstoties uz virkni pierādījumu, kas minēti apstrīdētā lēmuma 391. apsvērumā, centās pierādīt, ka minētās mātesabiedrības faktiski īstenoja šādu ietekmi uz *WWTE* rīcību (skat. apstrīdētā lēmuma 391., 392. un 400. apsvērumu).
- 111 Turklāt Komisija ir norādījusi, ka konkrētā gadījumā, kad mātesabiedrībai pieder viss meitassabiedrības kapitāls, saskaņā ar judikatūru varēja pieņemt, ka pirmā minētā patiešām īstenoja izšķirošu ietekmi uz otrās minētās rīcību (skat. apstrīdētā lēmuma 372. apsvērumu).

112 Tomēr šajā lietā, lai mēstessabiedrībām, kas ir šādā situācija, liktu atbildēt par to meitassabiedrību izdarītu pārkāpumu, Komisija izvēlējās nevis tikai atsaukties uz šo prezumpciju, bet balstīties arī uz faktiskiem apstākļiem ar mērķi pierādīt, ka šīs mēstessabiedrības patiešām īstenoja izšķirošu ietekmi uz savām meitassabiedrībām un tādējādi apstiprināja šo prezumpciju (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 372., 375., 376. un 378. apsvērumu).

113 Tā no apstrīdētā lēmuma 18. apsvēruma tieši izriet, ka Komisija nesauca pie atbildības *Deltafina* galveno mēstessabiedrību un pakārtoto mēstessabiedrību, proti, *Universal* un *Universal Leaf*, par to meitassabiedrības rīcību, neraugoties uz to, ka tās kontrolēja meitassabiedrību pilnā apmērā, tādēļ, ka Komisijai nebija pietiekamu pierādījumu par to, ka tās patiešām īstenoja izšķirošu ietekmi uz šo meitassabiedrību. Tāpat ir jāsaprot apstrīdētā lēmuma 376. apsvēruma, pat ja tas formulēts zināmā mērā neviennozīmīgi. Konkrētāk, lai arī ir taisnība, ka Komisija šajā apsvērumā paziņo, ka tās lietas materiālos nav “nekādas norādes par *Universal* [...] un *Universal Leaf* būtisku dalību [apstrīdētajā lēmumā] izvērtētajos faktos”, tomēr, lasot to kopsakarā ar šī lēmuma 18. apsvērumu un tā kontekstā, šis paziņojums nebūtu jāinterpretē kā tāds, kas nozīmē, ka iemesls, kādēļ Komisija nesauca pie atbildības šīs divas mēstessabiedrības — vai kādu citu mēstessabiedrību —, ir to neiesaistīšanās pārkāpumā.

114 Tāpat no apstrīdētā lēmuma 18. apsvēruma arī tieši izriet, ka iemesls, kādēļ Komisija par *Agroexpansión* pārkāpjošo rīcību nesauca pie atbildības *Intabex*, lai gan tā to kontrolēja pilnībā, ir pietiekamu pierādījumu neesamība attiecībā uz faktisku izšķirošas ietekmes īstenošanu no *Intabex* puses uz *Agroexpansión*, jo tās dalība meitassabiedrībā ir tikai finansiāla rakstura (skat. arī apstrīdētā lēmuma 376. apsvērumu).

- 115 Savukārt tieši tādēļ, ka attiecībā uz laika periodu pēc 1998. gada maija šādi pierādījumi šķietami bija attiecībā uz *WWTE* mātessabiedrībām, papildinot to, ka šīm mātessabiedrībām piederēja viss — vai dažus mēnešus gandrīz viss — *WWTE* kapitāls, lika Komisijai saukt šo mātessabiedrību pie atbildības par pārkāpumu (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 375., 393., 396. un 398. apsvērumu).
- 116 Tieši šādu pieeju Komisija bija iecerējusi piemērot prasītājas gadījumā. Tā, atzīstot pēdējo minēto par atbildīgu par *Agroexpansión* pārkāpjošo rīcību sākot no 1997. gada otrā pusgada, Komisija neatsaucās tikai uz prezumpciju, kas izriet no fakta, ka tajā laikā tai piederēja viss *Agroexpansión* kapitāls (skat. apstrīdētā lēmuma 375., 377. un 378. apsvērumu), bet ir ņēmusi vērā arī atsevišķus papildu pierādījumus, kas pierādot, ka tā faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz šīs pašas sabiedrības rīcību (skat. apstrīdētā lēmuma 375. un 378.–380. apsvērumu).
- 117 To it īpaši var secināt no apstrīdētā lēmuma 378. apsvēruma otrā teikuma, pat ja tajā ir norādīts, ka minētie papildu pierādījumu apstiprina, ka prasītāja “varēja” īstenot šādu ietekmi (skat. iepriekš 33. punktu). Ir taisnība, kā to atzinusi pati Komisija savā atbildē uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu, ka šis teikums būtu varējis būt “formulēts skaidrāk”. Tomēr, lasot to paralēli ar apstrīdētā lēmuma 372. un 377. apsvērumu, kā arī ar šī lēmuma 378. apsvēruma pirmo teikumu, to var saprast vienīgi veidā, kāds aprakstīts iepriekš 116. punktā.
- 118 Visbeidzot, Komisija pārbaudīja, vai var piekrist attiecīgo meitassabiedrību (un/vai to mātessabiedrību) atbildē uz paziņojumu par iebildumiem izvirzītajiem argumentiem ar mērķi pierādīt, ka tās tirgū rīkojās autonomi (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 381. un 399. apsvērumu). Tādējādi attiecībā uz prasītāju Komisija šos argumentus

ir noraidījusi kā nepārliecinošus, īpaši norādot, ka “tās Spānijas meitassabiedrības vietējās pārvaldes pastāvēšana [neizslēdza] iespēju, ka [prasītāja] īsteno izšķirošu ietekmi uz šo pašu meitassabiedrību” (apstrīdētā lēmuma 381. apsvērums).

- 119 Ir jāprecizē, ka Komisija iepriekš 105.–107., 111. un 112. punktā aprakstīto pieeju ir izmantojusi ne tikai attiecībā uz galvenajām mātessabiedrībām, bet arī attiecībā uz pastarpinātajām mātessabiedrībām, kā to saistībā ar pēdējām minētajām pierāda *Universal Leaf, Intabex, SCTC* un *TCLT* gadījums.
- 120 Ir jāpiebilst, ka šī metode, neskarot jautājumu par to, vai tā ir tikusi pareizi piemērota prasītājas gadījumā, — šis jautājums tiks pārbaudīts turpmāk —, pilnībā atbilst tādiem principiem, kas šajā jautājumā ir noteikti judikatūrā un ir atgādināti iepriekš 89.–98. punktā.
- 121 Skaidrs, ka attiecībā uz īpašu gadījumu, kad mātessabiedrībai pieder viss tās meitassabiedrības, kura ir pārkāpusi konkurences tiesību normas, kapitāls, Komisija nav pamatojusies tikai uz judikatūrā noteikto prezumpciju (skat. iepriekš 95. un 96. punktu), lai pierādītu, ka pirmā minētā faktiski īstenojusi izšķirošu ietekmi uz otrās komercpolitiku, bet ir arī ņēmusi vērā citus faktus, kas apstiprina šo [izšķirošās ietekmes] īstenošanu.
- 122 Tomēr, šādi rīkojoties, Komisija ir tikai paaugstinājusi prasīto pierādījumu līmeni, lai tā uzskatītu, ka ir pierādīts, ka ir izpildīts nosacījums par faktiskas izšķirošas ietekmes īstenošanu, pilnībā ievērojot ekonomiskās vienības pamatjēdzienu, kas ir pamatā judikatūrai par juridisko personu, kas veido vienu uzņēmumu, vairojamību pārkāpumus.

123 Ir jāprecizē, ka, ja lietā par pārkāpumu, kurā tiek vainoti vairāki atšķirīgi uzņēmumi, Komisija atbilstoši judikatūrā noteiktajam izmanto konkrētu metodi, lai noteiktu, vai ir vainojamas gan meitassabiedrības, kuras galvenokārt ir izdarījušas šo pārkāpumu, gan to mātesabiedrības, tai, izņemot īpašus apstākļus, šajā ziņā ir jāpamatojas uz vieniem kritērijiem attiecībā uz visiem šiem uzņēmumiem. Komisijai ir pienākums ievērot vienlīdzīgas attieksmes principu, kurš saskaņā ar pastāvīgo judikatūru noteic, ka līdzīgas situācijas nedrīkst aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas savukārt nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (Tiesas 1984. gada 13. decembra spriedums lietā 106/83 *Sermide, Recueil*, 4209. lpp., 28. punkts, un Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-311/94 *BPB de Eendracht/Komisija, Recueil*, II-1129. lpp., 309. punkts). Jākonstatē, ka Komisija turklāt piekrīt šai nostājai, kad apstrīdētā lēmuma 384. apsvērumā norāda, ka, “ja konkrētie apstākļi, kas var likt [..] uzskatīt mātesabiedrību par atbildīgu par tās meitassabiedrības rīcību, dažādos gadījumos var mainīties, nevar runāt par nediskriminācijas principa pārkāpumu tik ilgi, kamēr atbildības principi tiek piemēroti saskaņīgi”.

Par vienas ekonomiskas vienības pastāvēšanu starp prasītāju un *Agroexpansión*

124 Ir jāpārbauda, vai Komisija ir pareizi piemērojusi iepriekš 105.–107., 111. un 112. punktā izklāstītos kritērijus, lai secinātu, ka prasītāja un *Agroexpansión* ir viena ekonomiskā vienība sākot no 1997. gada otrā pusgada, un tādējādi sauktu pirmo pie solidāras atbildības par pārkāpumu, kā arī par naudas soda samaksu, un norādītu to kā apstrīdētā lēmuma adresāti.

- 125 Pastāv vienprātība, ka laika periodā no 1997. gada 18. novembra līdz pat apstrīdētā lēmuma pieņemšanas datumam prasītājam ar *Intabex* starpniecību piederēja viss *Agroexpansión* kapitāls. Tātad nevar tikt apstrīdēts, ka visu šo periodu prasītāja varēja īstenot izšķirošu ietekmi pār pēdējās minētās rīcību (skat. iepriekš 95. punktu).
- 126 Tādējādi ir jāpārbauda, vai attiecībā uz to pašu periodu ir izpildīts nosacījums par faktisku prasītājas izšķirošas ietekmes īstenošanu, kā to apgalvousi Komisija.
- 127 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz meitassabiedrībām, kuras pilnībā kontrolēja to mātesabiedrības, Komisija ir izvēlējusies neaprobežoties ar iepriekš 95., 96. un 111. punktā izklāstīto prezumpciju, lai pēdējās minētās sauktu pie atbildības par šo meitassabiedrību izdarīto pārkāpumu, bet ņemusi vērā arī papildu pierādījumus, kas pierāda faktisku izšķirošas ietekmes īstenošanu (skat. iepriekš 112.–117. punktu).
- 128 Tādējādi ir jāpārbauda, vai Komisijas apstrīdētajā lēmumā norādītie pierādījumi papildus tam, ka prasītājam piederēja viss *Agroexpansión* kapitāls, juridiski pietiekami pierāda, ka attiecīgajā laikposmā pirmā īstenoja faktisku izšķirošu ietekmi uz otrās rīcību. Šie pierādījumi ir norādīti apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā, kā arī šī lēmuma 303.–305. zemsvītras piezīmē. Būtībā tie attiecas uz dažādiem *Agroexpansión* ziņojumiem un vēstulēm, kas, kā uzskata Komisija, bija adresēti prasītājam.
- 129 Apstiprinošas atbildes gadījumā būs jāpārbauda, vai prasītājas apgalvojumi, kā tie aprakstīti iepriekš 83. un 84. punktā, iedragā šo secinājumu.

— Par “darbības pārskatiem” un “nozares pārskatiem”

- 130 Komisija atsauca uz virkni “darbības pārskatu” un “nozares pārskatu”, ko sagatavojuši *Agroexpansión*, īpaši norādot, ka tajos bieži izdarīta atsauce uz attiecīgajām aizliegtajām darbībām. Šie ziņojumi, kuru kopā ir četrpadsmit un kuri aptver laika periodu no 1998. gada decembra līdz 2001. gada maijam, ir uzskaitīti apstrīdētā lēmuma 303. zemsvītras piezīmē.
- 131 Vispirms ir jānorāda, ka minētie ziņojumi ietver detalizētu informāciju ne vien par dažādiem *Agroexpansión* komercdarbības aspektiem, tādiem kā jēltabakas iegādes kampaņu norise (iepirktais daudzums, iepirkuma cena utt.), pārstrādātais jēltabakas daudzums un līgumi, kas noslēgti ar *Cetarsa*, par daļas tās tabakas reklāmu, par tiesiskā regulējuma attīstību tabakas nozarē un sanāksmēm, kas notikušas *Anetab* ietvaros, kā arī ar lauksaimniecības arodbiedrībām un ražotāju grupām, bet arī — kā uzsvērts apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā — par attiecīgajām aizliegtajām darbībām.
- 132 Turpinot, ir jākonstatē, ka no lietas materiāliem izriet, ka attiecīgos ziņojumus bija sagatavojis *B.* un ka tie bija adresēti *Agroexpansión* valdes locekļiem.
- 133 Attiecībā uz šo pēdējo minēto punktu ir jānorāda, ka tajā pat dienā, kad tā ieguva visas *Agroexpansión* akcijas, prasītāja — ar tai pilnībā piederošās meitassabiedrības *Intabex*, kura *Agroexpansión* piedalījās tikai finansiāli, starpniecību — aizstāja trīs no četriem šīs valdes locekļiem, ieceļot amatā divas personas (*G.* un *T.*), kuras jau pildīja funkcijas citu *Dimon* uzņēmumu grupas sabiedrību ietvaros. Tādējādi šajā laika periodā *G.* tāpat bija izpilddirektors *Compañía de Filipinas, SA, Intabex* meitassabiedrībā, kuras sēdeklis bija Spānijā un kura darbojās melnās tabakas ražošanā, un *T.* tāpat

bija *Dimon International Services* darbinieks un šīs sabiedrības valdes loceklis (līdz 1998. gada augustam).

134 Šajā kontekstā it īpaši ir jāuzsver nozīme, kāda bija funkcijām, kuras *T.* uzņēmās *Dimon* uzņēmumu grupas ietvaros. Faktiski papildus tam, ka *T.* bija *Agroexpansión* valdes loceklis visu periodu pēc tam, kad to bija ieguvusi prasītāja, un *Dimon International Services* valdes loceklis līdz 1998. gada augustam, viņš bija divu citu *Dimon* uzņēmumu grupas sabiedrību valdēs, proti, *Intabex Holding Worldwide, SA* (no 1998. līdz 1999. gadam) un *LRH Travel Ltd* (līdz 2000. gada novembrim). Turklāt, kā prasītāja norādījusi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, viņš bija atbildīgs par “*Intabex* faktisku integrēšanu *Dimon* uzņēmumu grupā”. Tam pievienojams apstāklis, kā izskaidrots tālāk 152. punktā, ka no vairākām lietas materiālos ietvertām vēstulēm izriet, ka *Agroexpansión* konsultējās ar *T.* attiecībā uz jautājumiem par tās komercdarbību vai lūdza viņa piekrišanu pirms noteiktu nozīmīgu lēmumu pieņemšanas. Ievērojot šos pierādījumus, Komisijai bija pamats uzskatīt, ka *T.* rīkojās sabiedrības, kas atradās *Dimon* uzņēmumu grupas vadībā, proti, prasītājas, vārdā un viņam bija starpnieka loma starp šo sabiedrību un *Agroexpansión*. Apstāklis, ka *T.* esot bijušas domstarpības ar prasītāju, kādēļ 1998. gada augustā tā ir izbeigusi viņa darbu *Dimon International Services* valdē, pēc sava rakstura nav tāds, kas liek apšaubīt minēto secinājumu. Faktiski pēc šī datuma *T.* turpināja būt šīs sabiedrības darbinieks, bet bija arī *Agroexpansión, Intabex Holding Worldwide* un *LRH Travel* valdes loceklis.

135 Pierādījumi, kas norādīti iepriekš 132.–134. punktā, parāda, ka prasītāja ar locekļu, ko tā bija iecélusi amatā *Agroexpansión* valdē, un, konkrētāk, ar *T.* starpniecību bija paredzējusi uzraudzīt tās darbības un nodrošināt, ka tās attīstās atbilstoši *Dimon* uzņēmumu grupas komercpolitikai. Līdz ar to, pat ja formāli attiecīgie “darbības pārskati”

un “nozares pārskati” bija nosūtīti minētajiem valdes locekļiem un nevis tieši pašai prasītājai, Komisija apstrīdētā lēmuma 380. apsvērumā pamatoti uzskatīja, ka šī sabiedrība bija informēta par šo ziņojumu saturu un it īpaši par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām. Šo konstatējumu apstiprina apstākļi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā, ka minētie ziņojumi sistemātiskā veidā tika tulkoti no spāņu valodas angļu valodā, kas ir prasītājas darba valoda.

- ¹³⁶ Visbeidzot, ir jānorāda, ka pastāv vienprātība, ka prasītāja, kas neapstrīdami varēja īstenot izšķirošu ietekmi pār *Agroexpansió*n rīcību (skat. iepriekš 95. un 125. punktu), nekad nav paudusi savus iebildumus pret prettiesiskajām darbībām, par kurām tā ziņāja, ne arī attiecībā pret savu meitassabiedrību noteikusi kādu pasākumu, kas paredzēts, lai kavētu saukšanu pie atbildības par dalību pārkāpumā, neraugoties uz risku tikt apsūdzētai vai risku, ka tiks celtas trešo personu prasības par atlīdzības sniegšanu, kam tā sevi pakļāva, šādi rīkojoties (skat. arī apstrīdētā lēmuma 382. apsvērumu). Komisija no tā varēja leģitīmi secināt, ka prasītāja klusējot piekrita šādai dalībai, un uzskatīt, ka šāda veida rīcība bija papildu norāde izšķirošas ietekmes īstenošanai uz tās meitassabiedrības rīcību.

— Par saraksti starp *Agroexpansió*n un prasītāju

- ¹³⁷ Komisija tāpat balstās uz virkni vēstule, kas esot nosūtītas starp *Agroexpansió*n un prasītāju, norādot, ka dažās no šīm vēstulēm bija minētas attiecīgās prettiesiskās darbības, ka citas attiecās uz līgumiem par tabakas pārstrādi vai pārstrādātās tabakas pārdošanu, ko prasītāja bija noslēgusi ar *Cetarsa* un *Deltafina*, un ka vēl citas vispārīgākā veidā attiecās uz jēltabakas iegādes nosacījumiem un Spānijā piemērojamo tiesisko regulējumu.

138 Attiecībā uz pirmās kategorijas vēstulēm, kas minētas iepriekš 137. punktā, Komisija apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā kā piemēru norāda šī lēmuma 168. un 179. apsvērumu un 217. un 229. zemsvītras piezīmi.

139 Šajā sakarā vispirms ir jākonstatē, ka šajās vēstulēs patiešām ir norāde uz attiecīgajām prettiesiskajām darbībām.

140 Tādējādi pretēji prasītājas apgalvotajam 1998. gada 14. decembra faksa, ko *B.* nosūtīja *D.* (*Dimon International* — *Dimon* uzņēmumu grupas meitassabiedrībai, kas reģistrēta Amerikas Savienotajās Valstīs), kas minēts apstrīdētā lēmuma 168. apsvērumā, priekšmets nebija tikai pārstrādātās tabakas pārdošanas līgums, ko *Agroexpansión* bija noslēgusi ar *Deltafina*, bet tas tāpat attiecās arī uz iepriekš minētajām darbībām. Tas skaidri izriet no šī faksa trešās rindkopas, kurā *B.* norāda:

“Līdz ko būšu saņēmis četru sabiedrību cenas, es jūs par to informēšu. Tomēr es varu jau tagad jums darīt zināmu, ka problēmas, kas šķita tik nopietnas, kad jūs mūs apmeklējāt Spānijā, ir beigušās, jo visas sabiedrības ir apstiprinājušas cenu, par kuru panākta vienošanās, proti, 87 [Spānijas pesetas (ESP)] (plus mīnus ESP 2 vai 3) par kg, šīm cenām esot oficiālajām cenām, pat ja mums ir aizdomas, ka *Cetarsa* ir ražotājiem veikusi citus maksājumus, kas atšķiras no mūsu veiktajiem.”

141 Ir jānorāda, ka pretēji prasītājas apgalvotajam *D.* nebija vienkāršs *Dimon International* finanšu departamenta darbinieks, bet tāpat bija prasītājas valdes loceklis.

142 Apstrīdētā lēmuma 179. apsvēruma atsauces uz *B.* ziņojumu, kas datēts ar 1998. gada 5. maiju un bija adresēts *T.*, un kura vienu kopiju *B.* bija iepriekšējā dienā nosūtījis diviem citiem *Agroexpansión* valdes locekļiem. Ir jākonstatē, ka šajā ziņojumā, kurā

aprakstīta 1998. gada tabakas iegādes kampaņas norise, ir īpaši norādīts, ka “*Agroexpansi3n* sniedza nozīmīgu ieguldījumu, lai uzņēmumi nonāktu pie noteiktiem nolīgumiem ar mērķi izvairīties no iepriekšējā gada “cenu kariem”, ka “par cenām sarunas tika risinātas ar arodbiedrībām un ar [tabakas ražotāju grupām]”, ka “pirmo reizi [...] [ir ticis novērsts] karš starp uzņēmumiem un katrs ir varējis iegādāties daudzumu, kādu tas vēlēties”, un ka “sarunas ar [šīm grupām] ir bijušas grūtas, taču visi uzņēmumi ir saglabājuši savu nostāju nopietni un sadarbības gaisotnē”. Tāpat minētajā ziņojumā ir norādīts, ka *Agroexpansi3n* un *WWTE* ir uzņēmušas saistības iegādāties tādu pašu daudzumu tabakas kā iepriekšējā gadā un ka pārstrādātāji ir vienojušies ražotāju grupām samaksāt avansā ESP 35/kg par *Virginia* šķirni un ESP 45/kg par *Burley* šķirni. Visbeidzot, ir minēta “citu nolīgumu starp pārstrādātājiem iespēja nākotnē”. Ievērojot šos elementus, nevarētu tikt apstrīdēts, ka 1998. gada 5. maija ziņojumā ir izdarīta norāde uz attiecīgajām pretlikumīgajām darbībām.

¹⁴³ Tas ir tāpat attiecībā uz *B.* 2000. gada 30. oktobra elektroniskā pasta vēstuli *S.*, uz kuru izdarīta atsauce apstrīdētā lēmuma 217. zemspītras piezīmē. Šajā vēstulē *B.* vispirms atgādina, ka sanāksmē, kas organizēta *Anetab* ietvaros, pārstrādātāji bija apsprieduši cenu paaugstinājumu, ko bija pieprasījušas ražotāju grupas un arodbiedrības, un bija vienprātīgi nolēmuši tam nepiekrīst. Turpinot, viņš norāda, ka sanāksmē, kas ir notikusi ar šīm grupām un arodbiedrībām, pārstrādātāji nav atkāpušies no savas nostājas un ir skaidri norādījuši pēdējiem minētajiem, ka tie noraida tiem izvirzīto prasību par paaugstinājumu 20 % apmērā.

¹⁴⁴ Elektroniskā pasta vēstulē, ko 2001. gada 9. maijā *B.* nosūtīja *S.* un kas minēta apstrīdētā lēmuma 229. zemspītras piezīmē, ir norādīts, ka pārstrādātāji ir sapulcējušies *Anetab* mītnē, “lai sagatavotu sarunas ar ražotājiem par cenām”, un tādējādi tajā ir skaidra norāde uz apstākli, ka pirmie vienojās par jēltabakas iepirkuma cenām.

- 145 Turpinot, kā gadījumā ar iepriekš minētajiem “darbības pārskatiem” un “nozares pārskatiem” ir jāuzskata, ka apstrīdētā lēmuma 380. apsvērumā Komisija pamatoti uzskatīja, ka *Dimon* bija informēta par šo iepriekš 140.–144. punktā minēto dokumentu saturu un līdz ar to par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām, pat ja formāli tie nebija adresēti šai sabiedrībai.
- 146 Tādējādi attiecībā uz 1998. gada 5. maija ziņojumu, ko *B.* bija nosūtījis *T.* (skat. iepriekš 142. punktu), iepriekš 134. punktā jau ir izskaidrots, ka pēdējais minētais rīkojās prasītājas vārdā un viņam bija starpnieka loma starp to un *Agroexpansión*. Attiecībā uz 1998. gada 14. decembra faksu (skat. iepriekš 140. punktu), kas tika nosūtīts *D. Dimon International* ietvaros, pietiek atgādināt, ka pēdējais minētais bija prasītājas valdes loceklis.
- 147 2000. gada 30. oktobra un 2001. gada 9. maija elektroniskā pasta vēstules (skat. 143. un 144. punktu iepriekš) bija nosūtītas *S.* Pretēji tam, ko liek domāt prasītāja, *S.* nebija vienkāršs *Dimon International Services* darbinieks, bet ieņēma pirmā plāna lomu *Dimon* uzņēmumu grupas ietvaros, no kā izriet, ka tāpat kā *T.* gadījumā Komisijai bija tiesības uzskatīt, ka viņš rīkojās sabiedrības, kas atradās šīs grupas priekšgalā, šajā gadījumā — prasītājas, vārdā. Tādējādi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, ko prasītāja ir pievienojusi prasības pieteikumam, *Agroexpansión* norādīja, ka kopš 2000. gada *S.* “ieņēma Eiropā veikto darījumu koordinatora amatu”. Līdzīgi savā 2002. gada 18. marta atbildē uz Komisijas informācijas pieprasījumu, ko šī pēdējā ir nodevusi Vispārējai tiesai, atbildot uz procesa organizācijas pasākumu ietvaros uzdotu jautājumu (skat. iepriekš 69. punktu), *Agroexpansión* precizēja, ka *S.* “pildīja *Dimon* grupas Eiropas reģionālā direktora” funkcijas. Turklāt finanšu gada atskaitē attiecībā uz finanšu gadu, kas beidzies 2001. gada 30. jūnijā, ko prasītāja iesniedza *US*

Securities Exchange Commission (ASV Biržas darījumu komisija), tā ir norādījusi, ka kopš 1999. gada marta *S.* prasītājas ietvaros ieņēma “vecākā viceprezidenta — Eiropas reģionālā direktora” amatu.

- 148 Noteiktas norādes, kas ietvertas 2001. gada 9. maija elektroniskā pasta vēstulē un atbildē, ko uz to nosūtīja *S.*, arī apstiprina viņa lomas nozīmi *Dimon* uzņēmumu grupas ietvaros. Tātad šajā vēstulē *B.* informēja *S.* arī par tikšanos, kas viņam bija bijusi ar *Deltafina* priekšsēdētāju, [par iegastu izmantojot] sanākumi, kas bija noturēta *Ane-tab* mitnē, ar mērķi apspriest divus jautājumus, ko viņš kvalificē kā “ļoti svarīgus”, un *S.* norādīja, ka minētais *Deltafina* priekšsēdētājs *B.* iespējami ātri piezvanīs, lai nonāktu pie vienošanās šajā jautājumā. Ar tās pašas dienas elektroniskā pasta vēstuli *S.* atbildēja *B.*, ka viņš ir runājis ar *Deltafina* priekšsēdētāju un ka viņi ir vienojušies drīzumā tikties. Viņš tāpat norādīja *B.*, ka viņš piekrīt viņam izvirzītajiem priekšlikumiem attiecībā uz iepriekš minētajiem jautājumiem.
- 149 Visbeidzot, Komisija no tā, ka prasītāja nekādi nereaģēja uz *Agroexpansión* dalību pārkāpumā, lai arī tā par to bija informēta, varēja leģitīmi secināt, ka tā klusējot piekrita šādai savas meitassabiedrības prettiesiskai rīcībai, un uzskatīt, ka tā bija papildu norāde par izšķirošas ietekmes īstenošanu par tās rīcību (skat. iepriekš 136. punktu).
- 150 Vēstules, kas ietilpst iepriekš 137. punktā minētajā otrajā kategorijā, ir identificētas apstrīdētā lēmuma 304. zemsvītras piezīmē. Būtībā tās attiecas uz faksiem vai elektroniskā pasta vēstulēm starp *B.* no vienas un *T.* vai *S.* no otras puses. Iepriekš 134., 147. un 148. punktā jau minēto iemeslu dēļ pēdējie minētie ir uzskatāmi par personām, kas rikojās prasītājas vārdā.
- 151 Dažas no šīm vēstulēm attiecās uz līgumu, kas noslēgts 1998. septembrī, par kuru no jauna risinātas darījumu sarunas 2001. gadā un ar kuru par noteiktām *Agroexpansión* tabakas pārstrādes operācijām noslēgts apakšuzņēmuma līgums ar *Cetarsa*. No minētajām vēstulēm skaidri izriet, ka šo līgumu noslēdza *B.* prasītājas vārdā un ka

tā ar *T.* un *S.* starpniecību faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz sarunām par minēto līgumu.

152 Tādējādi 1998. gada 9. septembra faksā, kas adresēts *T.*, *B.*, kad bija norādījis, ka viņam nesenā pagātnē bijušas vairākas sanāksmes ar *Cetarsa*, lai mēģinātu atrisināt “neizlemtus [prasītājas] jautājumus”, tieši prasīja *T.* piekrišanu noteiktiem līgumiskiem nosacījumiem, kas minēti vienas no šīm sanāksmēm protokolā, kas pievienots šim fksam. Ir jāuzsver, ka minētajā protokolā *B.* ir tieši norādīts kā prasītājas pārstāvis. Šajā pat nozīmē ir jānorāda, ka 1998. gada 14. septembra faksā *B.* informē *T.*, ka “atbilstoši [viņa] norādēm” viņš no jauna ir ticis ar *Cetarsa* un ir iesniegti grozījumi līgumam, kas parakstāms ar šo sabiedrību, un attiecībā uz šiem grozījumiem viņš lūdz *T.* piekrišanu. 1998. gada 15. septembra faksā *B.* norāda *T.*, ka viņš ir paziņojis *Cetarsa* grozījumu priekšlikumu, ko pēdējais minētais bija viņam nosūtījis iepriekšējā dienā, un ka šis pārstrādātājs ir iesniedzis pretpriekšlikumu. *B.* uzaicināja *T.* darīt viņam zināmu, vai šis priekšlikums būtu jāpieņem. Visbeidzot, ir jānorāda, ka ar *Cetarsa* noslēgtā līguma galīgajā redakcijā, ko *B.* nosūtīja *T.* ar 1998. gada 18. septembra faksu, prasītāja ir tieši identificēta kā viena no divām līgumslēdzējām pusēm un *B.* — kā tās pārstāvis.

153 Tāpat ir jānorāda, ka 2001. gada 3. aprīļa elektroniskā pasta vēstulē *B.* informēja *S.* par jauno sarunu, kas tiek risinātas par iepriekš 152. punktā minēto līgumu, gaitu, izsakot bažas, ka *Cetarsa* izvīrīs prasītājai tādus pašus nosacījumus kā tie, par kuriem tā bija vienojusies ar *M.*, *Deltafina* priekšsēdētāju, saistībā ar līgumu, kas ar šo pēdējo paralēli noslēgts *Universal* vārdā, un līdz ar to aicinot *S.* sazināties ar *M.* No nākamās dienas elektroniskā pasta vēstules, ko *S.* nosūtījis *B.*, izriet, ka pirmais patiešam bija mēģinājis sazināties ar *M.*

- 154 Visbeidzot, ir jānorāda, ka 2001. gada 7. marta elektroniskā pasta vēstulē *B.* apraksta *S.* sanākumi, kas, “kā nolemts Kamberlijā [*Camberley*]” (kas ir *Dimon International Services* mītnes vieta Apvienotajā Karalistē), viņam iepriekšējā dienā bijusi ar *Cetarsa* pārstāvi un kuras laikā viņi apsprieduši noteiktus aspektus līgumam, par kuru notika jaunas darījumu sarunas ar pēdējo minēto.
- 155 Citas vēstules, kas ietilpst otrajā no iepriekš 137. punktā minētajām kategorijām, attiecas uz līgumu, ar kuru *Deltafina* iegādājas lielu *Agroexpansi3n* pārstrādātās tabakas daļu. Tādējādi 1998. gada 14. septembra faksā *T.* lūdz *B.* viņam sniegt precizējumus par noteiktām cenām un citiem nosacījumiem, par kuriem panākta vienošanās šī līguma ietvaros. Ar tajā pašā dienā nosūtītu faksu *B.* sniedza *T.* šos precizējumus. Tāpat 1998. gada 14. decembra faksā, kas minēts iepriekš 140. punktā, *B.*, papildus tam, ka viņš norāda uz attiecīgajām prettiesiskajām darbībām, atbild uz jautājumu, ko *D.* — kas bija prasītājas valdes loceklis — viņam bija uzdevis attiecībā uz šī līguma izpildi. Visbeidzot, 2001. gada 9. maija elektroniskā pasta vēstule, kas minēta iepriekš 144. un 147. punktā, pierāda ne vien to, ka prasītāja bija informēta par minētajām darbībām, bet arī, ka tai bija ietekme uz *Agroexpansi3n* un *Deltafina* komerciālajām attiecībām.
- 156 Visbeidzot, trešā veida vēstules, kas minētas iepriekš 137. punktā, ir detalizēti apskatītas apstrīdētā lēmuma 305. zemsvītras piezīmē.
- 157 Runa ir par elektroniskā pasta vēstulēm, ko *B.* nosūtījis *S.* un kuras, kā to norādījusi Komisija apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā, vispārīgākā veidā attiecās uz jēltabakas iepirkuma nosacījumiem un Spānijā piemērojamo tiesisko regulējumu. Šīm vēstulēm ir nozīme, jo tās parāda, ka prasītāja ar *S.* starpniecību cieši sekoja situācijai Spānijas tirgū.

158 Nav nozīmes prasītājas argumentam, ka iepriekš 150.–157. punktā apskatītajām vēstulēm nav nekāda sakara ar jēltabakas iegādi. Meitassabiedrības autonomija no tās mātesabiedrības nav jāvērtē, ievērojot tikai tās darbību jomā, kuru skāris pārkāpums. Kā jau tika norādīts iepriekš 92. punktā, lai secinātu, vai meitassabiedrība autonomi nosaka savu rīcību tirgū, ir jāņem vērā visi atbilstošie pierādījumi par ekonomiskajām, organizatoriskajām un juridiskajām saitēm, kas vieno meitassabiedrību ar mātesabiedrību un kas varētu mainīties dažādos gadījumos, un tādējādi nav izsmeļoši uzskaitāmi.

— Par argumentiem, ko prasītāja izvirzījusi, lai pierādītu, ka *Agroexpansi3n* tirgū rīkojās autonomā veidā

159 Vispirms ir jānorāda, ka prasītāja savu pamatojumu lielā mērā balsta uz pieņēmumu, ka izšķirošai ietekmei, kāda jāīsteno mātesabiedrībai, lai tā tiktu saukta pie atbildības par tās meitassabiedrības izdarītu pārkāpumu, ir jāattiecas uz darbībām, kas ir tieši saistītas ar minēto pārkāpumu, izskatāmajā lietā — ar jēltabakas iegādi. Iepriekš 92. un 158. punktā minēto iemeslu dēļ šim apgalvojumam nevar piekrist.

160 Tādējādi prasītājas apgalvojums, ka tā nekad nav ieviesusi mehānismu, lai kontrolētu *Agroexpansi3n* jēltabakas iegādes darbības, nevar būt pietiekams, lai pierādītu, ka tā tirgū rīkojās autonomi. Tas tāpat ir attiecībā uz tās apgalvojumu, ka prasītāja nekad nav uzdevusi vai devusi norādījumus *Agroexpansi3n* attiecībā uz tās iegādes politiku vai sanāksmēm ar citiem pārstrādātājiem vai ražotājiem. Šie apgalvojumi ir jo mazāk pārliecinoši tādēļ, ka, kā izriet no dokumentiem, kas pārbaudīti iepriekš 150.–155. punktā, prasītāja ar *T.* vai *S.* starpniecību aktīvi iesaistījās citos *Agroexpansi3n*

komeropolitikas jautājumos, proti, noteiktu jēltabakas pārstrādes operāciju nodošanā apakšuzņēmējam un pārstrādātās tabakas pārdošanā.

¹⁶¹ Turpinot, apstāklis, ka *B.* un citi *Agroexpansión* vadītāji ir saglabājuši savus amatus pēc tam, kad to bija ieguvusi *Intabex*, pats par sevi nepierāda, ka *Agroexpansión* tirgū rīkojās autonomi. Šis apstāklis izrietēja nevis no autonomas pēdējās minētās izvēles, bet gan no pašas prasītājas apzinātas izvēles, kā tā norādījusi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, pamatojot savu izvēli ar pieredzes trūkumu jēltabakas iegādes nozarē Spānijā un ar valodu barjeru.

¹⁶² Turklāt, ciktāl tas attiecas uz vadības līgumu, lai arī ir taisnība, ka tas *B.* piešķir plašas pilnvaras attiecībā uz *Agroexpansión* vadību un, konkrētāk, uz jēltabakas iegādi, tomēr tā 1. punkta 1. apakšpunktā tieši paredzēts, ka viņam ir jārikojas, ievērojot “metodes un procedūras, ko viņam nosaka [*Agroexpansión*] valde”. Turklāt vadības līguma 1. punkta 2. apakšpunkts uzliek *B.* pienākumu “regulāri un detalizēti informēt [valdi] par sabiedrības darbību attīstību un viņam norādītajos datumos un veidā sagatavot ziņojumus, ko [minētā] valde varētu pieprasīt, un iepazīstināt ar tiem”. Tādējādi ir skaidrs, ka, pildot šīs funkcijas, ieskaitot tās, kas saistītas ar jēltabakas iegādi, *B.* palika pakļauts *Agroexpansión* valdes kontrolei, kā arī norādījumiem, ko tā varēja viņam sniegt. Kad tiesas sēdē Vispārējā tiesa par to izjautāja prasītāju, tā turklāt tieši atzina, ka tāpat kā ikvienas citas Spānijas sabiedrības gadījumā *Agroexpansión* valdei bija tiesības noraidīt, grozīt vai atcelt sava ģenerāldirektora lēmumus. Šķietami pierādītais apstāklis, ka praksē šī valde nav nedz šādi rīkojusies, nedz izstrādājusi iepriekš

minētās “metodes” vai “procedūras”, neko negroza tajā, ka pretēji prasītājas apgalvotajam *B.* nebaudīja pilnīgu rīcības brīvību attiecībā uz sabiedrības vadību un pat ne attiecībā uz tās jēltabakas iegādes politiku. Ir jāpiebilst, ka kompetenču sadalījumam, kas vadības līgumā veikts par labu *B.*, nebija izņēmuma rakstura un tas nekādi neatšķīra *Agroexpansión* no citām atbilstoši Spānijas tiesībām reģistrētām sabiedrībām, pretēji tam, ko vēlētos pierādīt prasītāja. Patiesībā ir visai ierasti, ka sabiedrības valde nenodarbojas ar sabiedrības ikdienas lietām.

163 Ievērojot konstatējumu, kas izdarīts iepriekš 135. punktā, ka prasītāja ar tās iecelto *Agroexpansión* valdes locekļu starpniecību un, konkrētāk, ar *T.* starpniecību uzraudzīja *Agroexpansión* darbības, nav pārlicinoši argumenti, kas balstīti uz vadības līgumu un *B.* piešķirto kompetenci. Tāpat vispārīgākā veidā apstāklis, ka *Agroexpansión* ir pašai sava vietējā vadība, liek domāt, kā to darījusi Komisija, ka tas pats par sevi nepierāda, ka tā noteica savu rīcību tirgū autonomi no savas mātessabiedrības. Tādējādi izskatāmajā lietā, lai arī, protams, *Agroexpansión* bija šādā situācijā, tomēr tā bija pakļauta prasītājas uzraudzībai un prasītājai pat bija aktīva loma noteiktos tās komercpolitikas aspektos (skat. it īpaši iepriekš 150.–155. punktu).

164 Visbeidzot, attiecībā uz prasītājas argumentu, ka neviens no četriem *Agroexpansión* valdes locekļiem vienlaikus nebija tās pašas valdes vai vadības orgānu loceklis, ir jānorāda, ka, lai arī mātessabiedrības un meitassabiedrības vadītāju pārklāšanās ir norāde uz faktisku izšķirošas ietekmes īstenošanu, no šādas pārklāšanās neesamības neizriet, ka minētā meitassabiedrība tirgū rīkojas autonomā veidā. Jāpiebilst, kā tas jau norādīts iepriekš 133. punktā, ka divi no četriem *Agroexpansión* valdes locekļiem, ko amatā bija iecēlusi prasītāja, kad kopā ar *Intabex* bija to ieguvusi, jau pildīja nozīmīgus pienākumus citu *Dimon* uzņēmumu grupas sabiedrību ietvaros.

- 165 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Komisija pamatoti secināja, ka sākot no 1997. gada 18. novembra starp *Agroexpansió*n un prasītāju pastāvēja viena ekonomiska vienība un attiecīgi atzina pēdējo minēto par solidāri atbildīgu par pārkāpumu, kā arī naudas soda samaksu, un to iekļāva starp apstrīdētā lēmuma adresātiem.
- 166 Ņemot vērā principus, kas atgādināti iepriekš 99.–101. punktā, ir jāsecina, ka tāpat Komisija ir pamatoti balstījusies uz prasītājas konsolidēto apgrozījumu 2003. gadā, proti, gadā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, lai aprēķinātu Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzēto maksimālo robežu 10% apmērā.
- 167 Tāpēc pirmais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

2. Par piekto pamatu, kas saistīts ar pienākuma norādīt pamatojumu neievērošanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 168 Tiesas sēdē prasītāja izvirzīja jaunu pamatu, kas izriet no pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpuma. Pamatojot šo pamatu, vispirms tā apgalvo, ka no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka pierādījumi, kas minēti tā 379. apsvērumā, ir paredzēti, lai apstiprinātu prezumpciju par izšķirošas ietekmes īstenošanu, kas izriet no tā, ka prasītājas turējumā ir viss *Agroexpansió*n akciju kapitāls. Šie pierādījumi patiesībā esot attiekušies uz šādas ietekmes īstenošanas iespējamību. Turpinot, vēl jo vairāk no apstrīdētā lēmuma

neizrietot, ka Komisija uzskatīja, ka *T.* nosūtītie pārskati un vēstules bija paredzēti prasītājam. Visbeidzot, tās rakstveida apsvērumos ar mērķi pierādīt pēdējo minēto apstākli Komisija esot pamatojusies uz dokumentu, kas nav minēts apstrīdētajā lēmumā, proti, *B.* 1998. gada 29. aprīļa faksu *T.*

- 169 Komisija apgalvo, ka piektais pamats ir jānoraida kā nepieņemams tādēļ, ka tas ir jauns, un katrā ziņā tādēļ, ka tas ir nepamatots.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 170 Ir jākonstatē, ka tikai tiesas sēdē prasītāja ir pirmo reizi izvirzījusi pamatu, kas izriet no pienākuma norādīt pamatojumu neievērošanas. Tomēr šis apstākļis nenozīmē, ka Vispārējā tiesa to šajā lietā nevar izskatīt. Saistībā ar prasību atcelt tiesību aktu pamats, kas saistīts ar pamatojuma neesamību vai nepietiekamību, ir absolūts pamats, ko Savienības tiesa var izskatīt un kas tai pat ir jāizskata pēc savas ierosmes, un ko līdz ar to lietas dalībnieki var izvirzīt ikvienā procesa stadijā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2001. gada 13. decembra spriedumu apvienotajās lietās *T-45/98* un *T-47/98 Krupp Thyssen Stainless un Acciai speciali Terni/Komisija, Recueil, II-3757. lpp., 125. punkts*).
- 171 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 253. pantā prasītais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā akta būtībai un tam skaidri un nepārprotami jāatspoguļo iestādes — akta autores — argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai īstenot pārbaudi. Pamatojuma prasība ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp akta saturu, izvirzīto motīvu būtību un akta adresātu vai citu personu, kuras šis akts skar tieši un individuāli,

iespējamās intereses saņemt paskaidrojumus. Netiek prasīts, lai pamatojums precizētu visus atbilstošos faktiskos un tiesiskos apstākļus, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas EKL 253. panta prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šī panta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (skat. Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval* un *Brink's France, Recueil*, I-1719. lpp., 63. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 100. punktā minēto spriedumu lietā *Hoek Loos*/Komisija, 58. punkts).

¹⁷² Tāpat atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, ja lēmums par EKL 81. panta piemērošanu attiecas uz vairākiem adresātiem un rada problēmu saistībā ar vainojamību pārkāpumā, tajā ir jābūt ietvertam pietiekamam pamatojumam attiecībā uz katru no tā adresātiem, it īpaši tiem adresātiem, kuri saskaņā ar šī lēmuma noteikumiem ir atbildīgi par šo pārkāpumu (*Vispārējās tiesas* 1994. gada 28. aprīļa spriedums lietā T-38/92 *AWS Benelux*/Komisija, *Recueil*, II-211. lpp., 26. punkts, un 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-330/01 *Akzo Nobel*/Komisija, Krājums, II-3389. lpp., 93. punkts).

¹⁷³ Šajā gadījumā no apstrīdētā lēmuma daļas kopsavilkuma attiecībā uz tā adresātiem, kas norādīti iepriekš 27.–37. punktā, kā arī iepriekš 104.–119. punktā veiktajiem konstatējumiem izriet, ka šajā lēmumā Komisija ir sniegusi pietiekamu pamatojumu, kādēļ tā nolēma vainot prasītāju *Agroexpansión* izdarītajā pārkāpumā. Komisija, atsaucoties uz Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūru, tādējādi ir izklāstījusi principus, kurus tā bija iecerējusi piemērot šo adresātu definēšanai. Attiecībā, konkrētāk, uz prasītāju, tā ir norādījusi, ka sākot no 1997. gada otrā pusgada tai piederēja viss *Agroexpansión* akciju kapitāls. Turklāt tā uzskatīja, ka ir pierādīts, ka prasītāja faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansión* rīcību, šajā ziņā pamatojoties ne tikai uz

pieņēmumu, kas izriet no visa meitassabiedrības kapitāla turēšanas, bet arī no no-teiktiem papildu pierādījumiem, kas apstiprina šo pieņēmumu. Visbeidzot, Komisija uzskatīja, ka neviens no prasītājas tās atbildē uz paziņojumu par iebildumiem norādī-tajiem argumentiem neļāva izdarīt pretēju secinājumu.

¹⁷⁴ Ir taisnība, ka apstrīdētā lēmuma 378. apsvēruma otrais teikums var izraisīt apju-kumu, norādot, ka nākamajā apsvērumā aprakstītie papildu pierādījumi apstiprinot “prezumpciju, [ka prasītāja] varēja īstenot izšķirošu ietekmi”. Tomēr, kā jau ticis no-rādīts iepriekš 117. punktā, skatot kopsakarā apstrīdētā lēmuma 372. un 377. apsvē-rumu, kā arī tā 378. apsvēruma pirmo teikumu, no tiem skaidri izriet, ka patiesībā šie pierādījumi bija vērsti uz to, lai apstiprinātu prezumpciju, ka mātessabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz savu meitassabiedrību, ja tai pieder viss tās akciju kapitāls. Prasītāja vēl jo mazāk pamatoti var apgalvot, ka tā nevarēja šādi saprast apstrīdēto lēmumu, jo prasības pieteikumā tā tieši apstrīd, ka minētie pierādījumi apstiprina, ka tā īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansión*. Judikatūrā iedibinātās prezump-cijas, kas minēta apstrīdētā lēmuma 372. apsvērumā un atgādināta iepriekš 95. un 96. punktā, mērķis acīmredzami ir nevis iespēja izmantot šādu ietekmi, bet faktiskā tās izmantošana.

¹⁷⁵ Turklāt prasītāja nevar nopietni apgalvot, ka tā nevarēja saprast, pirms tā saņēma Ko-misijas iebildumu rakstu, ka Komisija uzskatīja, ka *T.* rīkojās kā tās starpnieks. Pirm-kārt, vairums dokumentu, kas tieši minēti apstrīdētā lēmuma 303. un 304. zemsvīt-ras piezīmē un ko Komisija apstrīdētajā lēmumā apraksta kā nosūtītus prasītājai, bija adresēti *T.* Otrkārt, gan savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, gan prasības pieteikumā prasītāja ir iesniegusi detalizētus apsvērumus par *T.* lomu un funkcijām *Dimon* uzņēmumu grupas ietvaros, īpaši uzsverot apstākli, ka viņš nekad nebija bijis tās valdes, vadības orgānu vai personāla loceklis.

176 Visbeidzot, attiecībā uz *B.* 1998. gada 29. aprīļa faksu *T.* pieteik norādīt, ka Vispārējā tiesa to nav izmantojusi kā pierādījumu, lai apstiprinātu Komisijas secinājumu, ka prasītāja faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Agroexpansi3n* rīcību, jo šis apstāklis bija juridiski pietiekami pierādīts ar pierādījumiem, kas minēti apstrīdētā lēmuma 379. apsvērumā (skat. iepriekš 128. un 130.–158. punktu).

177 No tā izriet, ka šis pamats ir jānoraida kā nepamatots.

3. Par otro pamatu, kas saistīts ar samērīguma principa pārkāpumu un personiskās atbildības principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

178 Otrā pamata, kas izvirzīts pakārtoti pirmajam, ietvaros prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi samērīguma principu un personiskās atbildības principu, atzīstot to par atbildīgu par *Agroexpansi3n* izdarīto pārkāpumu, nepierādot, ka tā tieši tajā bija piedalījies, piemēram, devusi specifiskus norādījumus šai meitassabiedrībai vai uzraudzījusi tās dalību aizliegtajā vienošanās. Tā apgalvo, ka apstāklis, ka mātessabiedrība esot saņēmusi “izolētu informāciju” par ierobežojošajām darbībām, ko izdarījusi meitassabiedrība, nevar būt pietiekams, lai uz to attiecinātu atbildību par meitassabiedrības pārkāpjošo rīcību. Esot vismaz jāpierāda, ka tā par šo pārkāpumu bijusi informēta “periodiski un regulāri” vai “detalizēti”.

- 179 Norādot uz argumentiem, ko tā attīstījusi saistībā ar pirmo pamatu, prasītāja atkārtoti, ka tā nezināja par saraksti, ko tai bija adresējusi *Agroexpansi3n* un kas ietvēra informāciju par pēdējās minētās iepirkumu politiku vai būtiskiem pierādījumiem par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām.
- 180 Komisija uzskata, ka otrais pamats ir jānoraida to pašu iemeslu dēļ kā pirmais, jo tas būtībā ir pirmā pamata atkārtojums.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 181 Vispirms ir jānoraida prasītājas arguments, kas saistīts ar to, ka Komisija nav pierādījusi, ka prasītāja bija tieši piedalījusies pārkāpumā, piemēram, devusi norādījumus šai meitassabiedrībai piedalīties tajā vai uzraudzījusi tās dalību aizliegtajā vienošanās. Kā jau norādīts iepriekš 93. punktā, tās nav nedz kūdītāja attiecības saistībā ar pārkāpumu starp mātessabiedrību un meitassabiedrību, ne arī vēl jo vairāk — pirmās dalība minētajā pārkāpumā, kas ļauj Komisijai mātessabiedrībai adresēt lēmumu, ar kuru uzliek naudas sodu, bet gan apstākļi, ka tās ir viens uzņēmums EKL 81. panta izpratnē.
- 182 Turpinot, ir jāatgādina, ka, lai attiecinātu uz prasītāju atbildību par *Agroexpansi3n* izdarīto pārkāpumu, Komisija ir balstījusies ne tikai uz prezumpciju par faktisku izšķirošas ietekmes īstenošanu, kura izriet no īpašumtiesībām uz visu tās meitassabiedrības kapitālu, bet arī uz noteiktiem papildu pierādījumiem, kas pierāda šādu faktisku īstenošanu, ko izdarījusi prasītāja. Šos pierādījumus veido dažādi ziņojumi un vēstules no *Agroexpansi3n*, kas pierāda, ka prasītāja ar *T.*, *S.* vai *D.* starpniecību ne vien bija informēta par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām, bet arī, ko tā nav

norādījusi šī pamata ietveros, iejaucās noteiktās komercattiecībās starp tās meitasabiedrību un *Deltafina* vai *Cetarsa* un cieši sekoja situācijai Spānijas tirgū (skat. iepriekš 130.–158. punktu).

- ¹⁸³ Visbeidzot, nevarētu nopietni apgalvot, ka prasītājam tika paziņota vienīgi “izolēta informācija” par attiecīgajām prettiesiskajām darbībām. Faktiski uz šīm darbībām izdarīta norāde *Agroexpansión* 1999. gada februāra, marta, aprīļa un oktobra un 2000. gada janvāra, maija, septembra un novembra darbības pārskatā un *Agroexpansión* 2001. gada maija nozares pārskatā, *B.* 1998. gada 14. decembra faksā *D.* (skat. iepriekš 140. punktu), *B.* 1998. gada 5. maija ziņojumā (skat. iepriekš 142. punktu) un *B.* 2000. gada 30. oktobra un 2001. gada 9. maija elektroniskā pasta vēstulēs *S.* (skat. iepriekš 143. un 144. punktu).
- ¹⁸⁴ Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, otrais pamats ir jānoraida kā nepamatots. Līdz ar to ir jānoraida prasījumi, ar ko [prasītāja] lūdz daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu.

4. Par ceturto pamatu, kas saistīts ar tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

- ¹⁸⁵ Prasītāja apgalvo, ka *Agroexpansión* beidza piedalīties pārkāpumā, tiklīdz iejaucās Komisija, un pārmet Komisijai, ka tā nav ievērojusi tās tiesisko palāvību, atbilstoši pamatnostādņu 3. punktam, kā arī savu lēmumu pieņemšanas praksi, neņemot vērā šo atbildību mikstinošo apstākli, nosakot naudas soda summu.

- 186 Prasītāja uzskata, ka Komisija šādu atbildību mīkstinošu apstākli varēja neņemt vērā vienīgi tad, ja būtu noticis tīšs konkurences noteikumu pārkāpums.
- 187 Turklāt replikā tā uzsver, ka ir beigusi pārkāpumu nevis pirms tam, kad iejaucās Komisija, bet tieši šajā datumā, proti, 2001. gada 3. oktobrī.
- 188 Komisija apstrīd prasītājas argumentus.
- 189 Atbildē uz repliku norādot uz prasītājas apgalvojumu, ka tā pārkāpumu izbeigusi tikai 2001. gada 3. oktobrī (skat. iepriekš 187. punktu), Komisija lūdz Vispārējo tiesu naudas soda sākumsummai piemērot papildu palielinājumu 5 % apmērā pārkāpuma ilguma dēļ. Prasītājas dalība pārkāpumā šajā gadījumā esot bijusi ilgāka par pieciem gadiem un sešiem mēnešiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 190 Ir jāatgādina, ka, nosakot naudas sodus, Komisijai principā ir jāievēro savas pamatnostādnes. Tomēr pamatnostādnes nav norādīts, ka katrs šo pamatnostādņu 3. punktā uzskaitītais atbildību mīkstinošais apstāklis Komisijai vienmēr ir jāņem vērā atsevišķi, un tai šajā sakarā nav pienākuma automātiski piešķirt papildu samazinājumu, jo naudas soda samazinājuma atbilstoši atbildību mīkstinošiem apstākļiem iespējama piemērošana ir jānovērtē vispārīgi, ņemot vērā visus atbilstošos apstākļus. Pēc pamatnostādņu pieņemšanas nozīmi nav zaudējusi iepriekšējā judikatūra, saskaņā ar kuru Komisijai ir rīcības brīvība, ar ko tai ļauts ņemt vai neņemt vērā dažus apstākļus, kad

tā atkarībā no attiecīgajā gadījumā pastāvošiem apstākļiem nosaka uzliedamā naudas soda apmēru. Tādējādi, tā kā pamatnostādņēs nav obligātas norādes attiecībā uz atbildību mikstinošiem apstākļiem, kas var tikt ņemti vērā, ir jāuzskata, ka Komisija ir saglabājusi zināmu brīvību, lai vispārīgi novērtētu, kādā mērā naudas soda apmērs atbilstoši atbildību mikstinošiem apstākļiem, iespējams, ir jāsamazina (skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija*, Krājums, II-5169. lpp., 473. punkts un tajā minētā judikatūra).

- ¹⁹¹ Saskaņā ar pamatnostādņu 3. punkta trešo ievilkumu “pārkāpumu pārtraukšana, tiklīdz iejaucas Komisija (veicot pārbaudes)”, ir viens no atbildību mikstinošiem apstākļiem.
- ¹⁹² Tomēr saskaņā ar iedibināto judikatūru šādu izbeigšanu loģiski var uzskatīt par atbildību mikstinošu apstākli tikai tad, ja pastāv iemesli pieņemt, ka šāda iejaukšanās ir mudinājusi minētos uzņēmumus izbeigt savu pret konkurenci vērsto rīcību; ja pārkāpums jau ir beidzies pirms datuma, kad iejaucās Komisija, tad uz šo gadījumu šis pamatnostādņu noteikums neattiecas (Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-50/00 *Dalmine/Komisija*, Krājums, II-2395. lpp., 328. un 329. punkts, apelācijas kārtībā apstiprināts ar Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedumu lietā C-407/04 P *Dalmine/Komisija*, Krājums, I-829. lpp., 158. punkts).
- ¹⁹³ Izskatāmajā lietā pārkāpums beidzās 2001. gada 10. augustā, proti, pirms pirmajām Komisijas veiktajām pārbaudēm 2001. gada 3. oktobrī. Kā izriet no apstrīdētā lēmuma 432. apsvērums, lai arī pārstrādātāji esot paziņojuši, ka viņu aizliegtā vienošanās bija beigusi pastāvēt šajā pēdējā minētajā datumā, Komisija izmantoja pirmo kā pārkāpuma beigu datumu, jo “pēdējie pierādījumi”, kas ir tās rīcībā, ir 2001. gada 10. augusta

sanāksme, kas minēta apstrīdētā lēmuma 260. apsvērumā. Minētā izbeigšana līdz ar to nevarēja būt atbildību mikstinošs apstāklis naudas soda summas noteikšanas mērķiem.

¹⁹⁴ Jāpiebilst, ka, pat ja Komisija būtu uzskatījusi, ka pārkāpums ticis izbeigts tajā pašā dienā, kad tā veikusi savas pirmās pārbaudes, tā varēja pilnīgi pamatoti neņemt vērā prasītājas apgalvoto atbildību mikstinošo apstākli. Naudas sods tiek nevis automātiski samazināts tāpēc, ka pārkāpums ticis izbeigts, tiklīdz iejaucās Komisija, bet šī samazināšana ir atkarīga no tā, kā Komisija, istenojot savu rīcības brīvību, novērtē attiecīgajā gadījumā pastāvošos apstākļus. Šajā sakarā pamatnostādņu 3. punkta trešā ievilkuma piemērošana uzņēmumam ir īpaši atbilstoša tad, ja attiecīgā rīcība nav acīmredzami nesaderīga ar konkurenci. Savukārt tā piemērošana principā ir mazāk atbilstoša tad, ja rīcība, kā ir pierādīts, ir skaidri nesaderīga ar konkurenci (Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-156/94 *Aristrain/Komisija*, *Recueil*, II-645. lpp., 138. punkts, un 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke/Komisija*, Krājums, II-2223. lpp., 281. punkts).

¹⁹⁵ Izskatāmajā lietā *Agroexpansi6n* rīcības pret konkurenci vērstais raksturs nav apšaubāms. Pārstrādātāju aizliegtā vienošanās, kuras mērķis bija cenu noteikšana un tirgus sadalīšana (skat. apstrīdētā lēmuma 278.–317. apsvērumu), atbilst klasiskam un sevišķi smagam konkurences tiesību pārkāpuma veidam (skat. apstrīdētā lēmuma 409.–411. apsvērumu) un rīcībai, kuras prettiesiskumu vairākkārtēji ir apstiprinājusi Komisija, tiklīdz tā bija iejaukusies. Apstākli, ka šī aizliegtā vienošanās ietvēra slepenu daļu, turklāt apliecina tas, ka *Agroexpansi6n* pilnībā apzinājās savas rīcības prettiesisko raksturu.

¹⁹⁶ No visa iepriekš minētā izriet, ka ceturtais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

- 197 Attiecībā uz Komisijas lūgumu piemērot *Agroexpansi3n* noteiktajai naudas soda sākumsummai papildu palielinājumu 5 % apmērā pārkāpuma ilguma dēļ Vispārējā tiesa uzskata, ka tas nav jāapmierina. Apgalvojot, ka pārkāpums bija beidzies 2001. gada 3. oktobrī, nevis 2001. gada 10. augustā, prasītāja nebija iecerējusi apstrīdēt Komisijas veikto pārkāpuma ilguma novērtējumu, bet gan vienīgi atbildēt uz argumentu, ko Komisija izvirzījusi iebildumu rakstā, saskaņā ar kuru otrā datuma kā pārkāpuma izbeigšanas datuma ņemšana vērā jau bija radījusi labvēlīgu iespaidu uz prasītāju.

5. Par trešo pamatu, kas saistīts ar samērīguma principa un personiskās atbildības principa pārkāpumu, kā arī Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 198 Trešā pamata, kas izvirzīts pakārtoti pirmajam, ietvaros prasītāja, atsaucoties uz apstrīdētā lēmuma 386. apsvērumu, apgalvo, ka to nebūtu vajadzējis atzīt par atbildīgu par *Agroexpansi3n* izdarīto pārkāpumu attiecībā uz laika periodu pirms 1997. gada 18. novembra un ka līdz ar to naudas sods ir jāsamazina.
- 199 Prasītāja uzskata, ka attiecībā uz šo laika periodu naudas sods būtu bijis jāaprēķina, naudas soda sākumsummai nepiemērojot reizināšanas koeficientu prevencijas mērķim, jo šajā laikā *Agroexpansi3n* neietilpa daudz nacionālā uzņēmumu grupā.

- 200 Attiecībā uz laika periodu no 1997. gada 18. novembra līdz 2001. gada 10. augustam tā apgalvo, ka naudas sods ir jāaprēķina, no tā atskaitot *Agroexpansi3n* ar apstrīdētā lēmuma 3. punktu noteiktā naudas soda summu, kas attiecināma tikai uz šo sabiedrību attiecībā uz laika periodu pirms 1997. gada 18. novembra.
- 201 Komisija atzīst, ka naudas soda summai, kas prasītājam ir jāsamaksā solidāri ar *Agroexpansi3n*, būtu jābūt mazākai par kopējo naudas soda summu, kas uzlikta pēdējai minētajai. Tomēr tā noraida prasītājas argumentu, ka naudas soda summa būtu jāaprēķina, izslēdzot reizināšanas koeficienta piemērošanu prevencijas mērķiem attiecībā uz laika periodu pirms 1997. gada 18. novembra. Tā uzskata, ka prasītāja bija solidāri ar *Agroexpansi3n* jāatzīst par atbildīgu par naudas soda summas EUR 2 332 800 samaksu, kamēr pēdējai minētajai jāpaliek atbildīgai par visas naudas soda summas, proti, EUR 2 592 000 (tostarp EUR 259 200 vienai pašai) samaksu. Komisija nonāca pie summas EUR 2 332 800, ņemot vērā apstākli, ka prasītāja var tikt atzīta par atbildīgu par pārkāpumu tikai attiecībā uz aptuveni trīs gadus un deviņus mēnešus ilgu laika periodu, un tādējādi attiecībā uz prasītāju naudas soda sākumsummu palielinot tikai par 35%.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 202 Jākonstatē — kas nav apstrīdēts un kā izriet no apstrīdētā lēmuma 386. apsvērums — ka prasītāja nevarēja tikt atzīta par atbildīgu par *Agroexpansi3n* izdarīto pārkāpumu attiecībā uz laika periodu pirms 1997. gada 18. novembra, jo tikai no šī pēdējā minētā datuma tā ar *Agroexpansi3n* izveidoja vienu ekonomisku vienību un tātad — uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē. Tā kā solidaritātes pienākums attiecībā uz naudas soda samaksu var attiekties vienīgi uz pārkāpuma norises periodu, kura laikā mātessabiedrība un tās meitassabiedrība veidoja šādu uzņēmumu, Komisijai nebija pamata uzdot prasītājam solidāri ar *Agroexpansi3n* samaksāt visu pēdējai minētajai noteikto summu,

proti, EUR 2 592 000, tas ir, summu, kas attiecas uz visu pārkāpuma norises laiku. Līdz ar to trešais pamats ir jāapmierina.

6. Par naudas soda galīgās summas noteikšanu

203 Līdz ar to apstrīdētais lēmums ir jāgroza daļā, kurā ar to prasītāja atzīta par solidāri atbildīgu ar *Agroexpansión* par visas pēdējai minētajai noteiktās naudas soda summas samaksu.

204 Īstenojot savu neierobežotās jurisdikcijas kompetenci, Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu aprēķināt šīs summas daļu, kas prasītājam jāmaksā solidāri ar *Agroexpansión*, sekojot pamatojumam, ko Komisija izvērsusi savos rakstveida apsvērumos, proti, izmantojot metodi un kritērijus, ko Komisijas piemērojusi apstrīdētajā lēmumā, lai noteiktu tā adresātiem uzliedzamās naudas sodu summas (skat. iepriekš 38.–61. punktu).

205 Tādējādi, pirmām kārtām, ir jāpamatojas uz to pašu sākumsummu, kāda izmantota attiecībā uz *Agroexpansión*, proti, EUR 3 600 000.

206 Pirmkārt, apstāklis, ka prasītāja nevar tikt atzīta par atbildīgu par pārkāpumu attiecībā uz laika periodu pirms 1997. gada 18. novembra, nav nozīmes attiecībā uz to, ka šis pārkāpums kvalificēts kā “sevišķi smags” (apstrīdētā lēmuma 408.–414. apsvērumi).

- 207 Otrkārt, šim apstāklim tāpat nav iespaids uz to, ka vērā tiek ņemta katra uzņēmuma “konkrētā nozīme” un tā prettiesiskās rīcības ietekme uz konkurenci (apstrīdētā lēmuma 415. apsvērums).
- 208 No vienas puses, tas nekādi neietekmē konstatējumu, ka pārstrādātāju “ieguldījums” attiecīgajās prettiesiskajās darbībās bija visumā vienāds (apstrīdētā lēmuma 418. apsvērums).
- 209 No otras puses, tas neliek apšaubīt to, cik pamatoti bija iedalīt pārstrādātājus trīs kategorijās un ietvert *Agroexpansión* otrajā no šīm kategorijām (paredzot sākumsummu EUR 1 800 000), jo tas ir paveikts, ņemot vērā katra pārstrādātāja Spānijas jēltabakas iepirkuma tirgus daļu 2001. gadā, kas ir pēdējais pārkāpuma gads (apstrīdētā lēmuma 419.–421. apsvērums).
- 210 Treškārt, reizināšanas koeficienta 2 prevencijas mērķim piemērošana *Agroexpansión* naudas soda sākumsummai ir un paliek pamatota šī aprēķina ietvaros, jo tas ir balstīts uz attiecīgā uzņēmuma lielumu un kopējiem resursiem 2003. gadā, kas ir gads pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas (apstrīdētā lēmuma 422. un 423. apsvērums). Kā parādīts iepriekš, izvērtējot pirmo pamatu, 2003. gadā *Agroexpansión* un prasītāja kopā veidoja vienu ekonomisku vienību un tāvad šādu uzņēmumu.
- 211 Šajā sakarā ir jānorāda, ka attiecīgā uzņēmuma lieluma un kopējo resursu ņemšana vērā, lai nodrošinātu pietiekamu naudas soda preventīvo iedarbību, ir izskaidrojama

ar vēlamo iedarbību uz minēto uzņēmumu; sods nedrīkst būt niecīgs, salīdzinot ar tā finansiālajām iespējām. Lai varētu noteikt naudas soda preventīvo raksturu attiecībā uz uzņēmumu, kas atzīts par atbildīgu par pārkāpumu, tādējādi nevar tikt ņemta vērā situācija, kāda pastāvēja pārkāpuma sākumā. Šāda ņemšana vērā varētu vai nu radīt risku uzlikt pārāk zemu naudas sodu, lai tas būtu pietiekami preventīvs, gadījumā, ja uzņēmuma apgrozījums starplaikā būtu pieaudzis, vai arī radīt risku, ka tiktu uzlikts augstāks naudas sods, kas nebūtu nepieciešams prevencijas nolūkā, gadījumā, ja uzņēmuma apgrozījums starplaikā būtu samazinājies.

- 212 Savukārt, otrām kārtām, tā kā prasītāju var atzīt par atbildīgu par pārkāpumu tikai attiecībā uz aptuveni trīs gadus un deviņus mēnešus ilgu periodu no 1997. gada 18. novembra līdz 2001. gada 10. augustam, tad sākumsumma EUR 3 600 000 pārkāpuma ilguma dēļ ir jāpalielina par 35 % un nevis par 50% kā *Agroexpansión* gadījumā. Attiecīgi, lai noteiktu naudas soda summu, par kuru prasītāja ir atbildīga solidāri ar *Agroexpansión*, ir jāņem vērā pamatsumma EUR 4 860 000.
- 213 Trešām kārtām, apstākļi, ka prasītāju nevar atzīt par atbildīgu par pārkāpumu attiecībā uz laika periodu pirms 1997. gada 18. novembra, neiespaido pamatsummas samazinājumu par 40% atbildību mīkstinošu apstākļu dēļ (apstrīdētā lēmuma 437.–439. apsvērums). Pamatsumma, kas jāņem vērā, tādējādi ir jānosaka EUR 2 916 000. Ievērojot attiecīgā uzņēmuma apgrozījumu 2003. gadā, šī summa nav jāpielāgo, lai ievērotu maksimālo robežu 10% apmērā no apgrozījuma, kas paredzēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā.
- 214 Ceturtām kārtām, attiecībā uz paziņojuma par sadarbību piemērošanu ir jānorāda, ka savā šodien pasludinātajā spriedumā lietā T-38/05 *Agroexpansión*/Komisija (Publicētās šajā Krājumā) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka *Agroexpansión* tās sadarbības dēļ ir

jāpiešķir papildu samazinājums 5% apmērā, kas pievienojams apstrīdētajā lēmumā jau piešķirtajam samazinājumam 20% apmērā. Arī izskatāmajā lietā tādējādi ir jāpieņem samazinājums par 25% iepriekš minētajai summai EUR 2 916 000.

215 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka *Agroexpansion* noteiktā naudas soda summas daļa, par kuru prasītāja ir solidāri atbildīga ar šo sabiedrību, ir jānosaka EUR 2 187 000.

216 Pārējā daļā prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

217 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Atbilstoši tā paša panta 3. punkta pirmajai daļai, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējā tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala.

218 Tā kā prasība lietā tika daļēji apmierināta, Vispārējā tiesa, taisnīgi izvērtējot lietas apstākļus, nolemj, ka prasītāja sedz deviņas desmitdaļas savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina deviņas desmitdaļas Komisijas tiesāšanās izdevumu un ka Komisija sedz vienu desmitdaļu savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina vienu desmitdaļu prasītājas tiesāšanās izdevumu.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta)

nospiež:

- 1) ***Agroexpansión, SA* ar Komisijas 2004. gada 20. oktobra Lēmumu C(2004) 4030, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. panta 1. punktu (lieta COMP/C.38.238/B.2 — Jēltabaka — Spānija) 3. punktu noteiktā naudas soda daļa, par kuras samaksu *Alliance One International, Inc.* ir atbildīga solidāri ar *Agroexpansión*, ir EUR 2 187 000;**
- 2) **pārējā daļā prasību noraidīt;**
- 3) ***Alliance One International* sedz deviņas desmitdaļas savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina deviņas desmitdaļas Komisijas tiesāšanās izdevumu, un Komisija sedz vienu desmitdaļu savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina vienu desmitdaļu *Alliance One International* tiesāšanās izdevumu.**

Czúcz

Labucka

O'Higgins

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 12. oktobrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture	II - 7108
1. Prasītāja un administratīvais process	II - 7108
2. Apstrīdētais lēmums	II - 7111
3. Apstrīdētā lēmuma adresāti	II - 7113
4. Naudas soda summas noteikšana	II - 7118
Naudas sodu sākumsummas	II - 7119
Naudas sodu pamatsumma	II - 7122
Atbildību pastiprinoši un mīkstinājoši apstākļi	II - 7123
Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētās naudas soda maksimālās robežas	II - 7124
Paziņojuma par sadarbību piemērošana un naudas soda galīgās summas	II - 7125
Process un lietas dalībnieku prasījumi	II - 7127
Juridiskais pamatojums	II - 7129
1. Par pirmo pamatu, kas saistīts ar EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pārkāpumu un samērīguma principa pārkāpumu ...	II - 7130
Lietas dalībnieku argumenti	II - 7130
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 7134
Par Komisijas apstrīdētajā lēmumā izmantotajiem kritērijiem, lai vainotu mātessabiedrību tās meitassabiedrības izdarītajā pārkāpumā	II - 7139

Par vienas ekonomiskas vienības pastāvēšanu starp prasītāju un <i>Agroexpansi</i> <i>ón</i>	II - 7144
— Par “darbības pārskatiem” un “nozares pārskatiem”	II - 7146
— Par saraksti starp <i>Agroexpansi</i> <i>ón</i> un prasītāju	II - 7148
— Par argumentiem, ko prasītāja izvirzījusi, lai pierādītu, ka <i>Agroexpansi</i> <i>ón</i> tirgū rikojās autonomā veidā	II - 7155
2. Par piekto pamatu, kas saistīts ar pienākuma norādīt pamatojumu neievērošanu ...	II - 7158
Lietas dalībnieku argumenti	II - 7158
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 7159
3. Par otro pamatu, kas saistīts ar samērīguma principa pārkāpumu un personiskās atbildības principa pārkāpumu	II - 7162
Lietas dalībnieku argumenti	II - 7162
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 7163
4. Par ceturto pamatu, kas saistīts ar tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpu- mu	II - 7164
Lietas dalībnieku argumenti	II - 7164
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 7165
5. Par trešo pamatu, kas saistīts ar samērīguma principa un personiskās atbildības principa pārkāpumu, kā arī Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pārkāpumu	II - 7168
Lietas dalībnieku argumenti	II - 7168
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 7169
6. Par naudas soda galīgās summas noteikšanu	II - 7170
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 7173